



Kylillä

***Kyläradiot
käyttöön*** 15

Vuoden 2025
maakunnallisen
kylän terveiset 6

Ympäristöteoista
18-23 yhteistä hyvää

**Sorakuopasta
keitaaksi** 36

***Kyläturvallisuus
keskiössä*** 10-14



Keskipohjalaiset kylät kartalla

Keski-Pohjanmaalla on paljon kyliä. Oheisen kartan kylien tiedot on kerätty Maakuntakaavan 5 vaiheen kylätkastelu -dokumentista ja Keski-Pohjanmaan liiton Suomi100 -kartasta.

Kylät elävät kuitenkin omaa vahvaa elämäänsä ja näin kylien karttakin kehittyy. Tietoja onkin jo täydennetty tähän mennessä tulleen palautteen perusteella.

Kommentteja ja kehitysehdotuksia otetaan edelleen vastaan! Ne voi lähettää osoitteeseen lehti@kpkylat.fi

Samaan osoitteeseen voi myös lähettää lehteä koskevat kommentit ja ensi vuoden tiedotuslehden juttuvinkit.

Miltä kylältä?

Testaa Keski-Pohjanmaa tuntemustasi ja arvaa, miltä kyliltä kuvapallot ovat kotoisin. Kaikista kohteista tietoa myös tässä KP-kylien tiedotuslehdessä. Oikeat vastaukset ja kuvaajien tiedot sivulla 51.



Tervehdys kaikille Keskipohjalaisten Kylien puheenjohtajalta



Kevättä kohti mennään kovaa vauhtia. Sen näkee lintujen paluumuutosta ja ilmojen lämpenemisestä.

Keväällä on monenlaista puuhaa kodeissa, pihojen puhdistamista ja paikkojen fiksauksia. Samoin kylätalojen kevätsiivoukset alkavat talkoilla, yhdessä tekemisellä. Mikä sen parempaa yhteisöllistä toimintaa, siinä voi olla kaikki mukana.

Kesäteattereiden viimeiset harjoitukset ovat meneillään. Lähdetäänpä taas suurella joukolla paikallisiin kesäteatteri näytöksiin ja nauttimaan esityksistä. Muutenkin kesällä on paljon kulttuuritarjontaa, otetaan niistä jokainen jotain mikä tuntuu omalta.

Kesällä on paljon tapahtumia kylillä, osallistutaan porukalla myös niihin. Tapahtumien järjestäjät tekevät valtavasti niihin talkootyötunteja, arvostetaan heidän tekemää työtä kylillä. On myös mukava käydä katsomassa muiden kuin omien kylien tapahtumia. Se avartaa omaa näkemystä, mitä muilla kylillä tapahtuu. Ja samalla pääsee kohtaamaan toisia kyläläisiä, mikä sen parempaa kuin jakaa kuulumisia.

Ollaan yhteydessä!

*Hyvää alkanutta kevättä kaikille,
Erkki Kuismen*



Keskipohjalaiset Kylät



Tiedotuslehtemme uudistui

Toisinaan vastoin käymiset ovat mahdollisuus kehittää jotain aivan uutta – tämä hän on tuttu asia varsinkin kylätoiminnassa. Postin jakelun lakattua tiedotuslehtemme toimittaminen entiseen tapaan jokaiseen talouteen tuli mahdottomaksi. Koska jouduimme tarkastelemaan lehteä uudelleen, näimme mahdollisuuden uudistaa sitä enemmänkin. Entinen tabloid vaihtui nyt kiiltävään aikakauslehtimuotoon, jossa jutut kuvineen pääsevät entistä paremmin oikeuksiinsa. Tänä vuonna emme keränneet mainoksia, vaan keskityimme yleishyödylliseen tiedottamiseen. Painosmäärää ja jakelupaikkoja yritimme miettiä parhaamme mukaan, mutta tämä vuosi on nyt väistämättä kokeiluvuosi, jolloin testaamme uutta formaattia. Sisältö on kuitenkin entiseen tapaan kylästä kertovaa ja kylästä hyödyttävää – siis Keskipohjalaisten Kylien näköistä. Otamme mielellämme palautetta vastaan, jotta voimme kehittää lehteämme entistä parempaan suuntaan.

Viihtyisiä lukuhetkiä!

Toimitus



Sisällys

3	<i>Tervehdys kaikille Keskipohjalaisten Kylien puheenjohtajalta</i>
4	<i>Tiedotuslehtemme uudistui</i>
5	<i>Paikallisesti koko Suomen parhaaksi</i>
6	<i>Vuoden maakunnallinen kylä 2025: ViTatiimi</i>
8	<i>Terveiset kyläyhdistys ViTatiimilta Kaustiselta!</i>
10	<i>Keskipohjalaiset Kylät viestii ja vaikuttaa</i>
11	<i>Maksuttomia koulutuksia kylien tarpeisiin</i>
12	<i>Keskipohjalainen kyläturvallisuusilta</i>
14	<i>Kylävara paikallisen varautumisen perustana</i>
15	<i>Kyläradio Kaustisen Seutukunnan alueella</i>
16	<i>Digitaaliset ratkaisut kylien elinvoiman vahvistajina</i>
18	<i>Yhteinen joki – yhteinen vastuu</i>
21	<i>Avoimet Kylät järjestetään 14.6.!</i>
22	<i>Yhdessä tehty ympäristöteko sataa kyläyhteisön laariin</i>
24	<i>Kyllä käläviäks kelepää</i>
26	<i>Vuotosta Väliviirteelle – 80 vuotta evakkomatkasta</i>
28	<i>Keskipohjalaiset kylät ry 25 vuotta – muistikuvia yhdistyksen alkuvaiheista</i>
30	<i>Ollikkala Messut 2025</i>
32	<i>Keski-Pohjanmaan aurinkoiset kesäteatterit kutsuvat!</i>
34	<i>Monipuolista kehittämistä Puritysten tuella</i>
36	<i>Sorakuopasta koko kansan keitaaksi</i>
37	<i>Pienbankkeilla pieniä suuria tekoja</i>
38	<i>Sivukamaritupa – Keskipohjalaisen rakennusperinnön alueellinen erikoisuus</i>
41	<i>Siirtolaisten tarinoita kootaan keskipohjalaisten yhteiseksi kulttuuriperinnöksi</i>
42	<i>Kannukseen yli 265 500 euroa Leader-rahoitusta vuonna 2024</i>
43	<i>Myyntikojuja Kannukseen</i>
44	<i>Digieriarvoisuus jakaa voittajiin ja häviöjään</i>
46	<i>Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite tarjoaa apua digiasiointiin</i>
47	<i>Yhteiskuntatieteellinen maaseutututkimus kylien kehittämisen tukena</i>
48	<i>Hyvä elämä tuo elinvoimaa</i>
50	<i>Aktion Österbotten 30 år</i>
51	<i>Yhdistyksesi ansaitsee tulla huomatuksi – lue miten!</i>

Paikallisesti koko Suomen parhaaksi



Tätä kirjoittaessa olen saanut seurata noin viiden kuukauden ajan Suomen Kylät ry:n näkökulmasta kylätoimintaa eri puolilla Suomea. Välin mykistyneenä siitä yhteisestä toimeliaisuudesta ja kotikylärytymisestä, jota suomalaisilla ympäristöissä on. Elämme aikaa, jossa yksilökeskeisyys ja oman edun tavoittelu tuntuu saavan aika ajoin liikaa valtaa. Juuri siksi kylätoiminta on ajassamme kovin arvokasta. Kylätoimijoilla on painava viesti koko yhteiskunnalle. Olemme yhdessä enemmän.

Kylissä tehdään vapaaehtoistyötä yli 100 milj. euron arvosta vuosittain. Kokoonnumme yhteen, järjestämme siivoustalkoita kylänraitilla, kunnostamme kylätaloja, mahdollistamme harrastusolosuhteita lapsille ja nuorille, pidämme huolta ikäihmisistä. Ja mikä tärkeintä, tervehdimme kylätiellä naapuria. Kukin kylä toimii oman kokonsa rajoissa ja vahvuuksiensa mukaan. Yhtä oikeaa kylätoiminnan mallia ei ole.

Kuntien eläessä tiukkoja talouden sopeuttamisen aikoja, on julkishallinnon toimijoiden syytä pitää huolta ja vahvistaa yhteistyötä kylien sekä paikallisten yhdistysten kanssa. Jokapäiväinen kylätoiminta on sitä paitsi parasta varautumis- ja kyläturvallisuustyötä. Kunnat tarvitsevat kyliään ja paikallista yhteisöllistä toimintaa tulevana vuosina entistäkin enemmän.

Kutsutaan kuntien viranhaltijoita ja päättäjiä kyliin ja autetaan heitä oivaltamaan kylissä asuva voima.

Mitä parhainta kesää Keski-Pohjanmaalle. Nähdään kylillä!

Suvi Louhelainen
Suomen Kylät ry



Suomen Kylät



ViTatiimi

Vintturin ja Tastulan
yhteinen kyläyhdistys



**Keskipohjalaiset Kylät ry:n
hallituksen perustelut vuoden
maakunnallisen kylän valinnalle**

ViTatiimillä oli huolellisesti ja harkiten täytetty hakemus ja heidän perustelunsa kylän valinnalle olivat monipuoliset ja kiistämättömät. Kylä katsoo koko ajan eteenpäin, pyörittää hankkeita ja järjestää tapahtumia ottaen huomioon eri-ikäiset asukkaat. Kylän viestintä on monipuolista ja toimivaa. Yhteisöllisyys näkyy kaikessa tekemisessä ja kahden kylän välinen kumppanuus toimii hienona esimerkkinä toimivasta yhteistyöstä.

Vuoden 2025 maakunnallinen kylä julkistettiin Keskipohjalaisten Kylien keväthuhlissa 14. toukokuuta Köyhäjoen Mäntymajalla. Erittäin paljon onnea uudelle valtakunnalliselle vuoden kylälle sekä tsemppiä tuleviin hankkeisiin!



Kyläaktiiveja kokouksessa, kuvassa: Palkkari



Festivaalien ajan kyläsoitto, kuva: Satu Järvenpää

Terveiset kyläyhdistys ViTatiimilta Kaustiselta!

Kyläyhdistys ViTatiimi ry on perustettu 1999 Vintturin ja Tastulan kylien yhteiseksi kyläyhdistykseksi. Kylissä on talouksia yhteensä noin 90. Vuonna 2005 lakkautettu kyläkoulu toimii nyt kylätalona. Yhdistys on korjannut taloa ja tehnyt mm. keittiötilat ajanmukaisiksi. Taloa vuokrataan erilaisiin juhliin ja tilaisuuksiin yhdistyksen omien tilaisuuksien lisäksi.

Kylien välillä kiertää noin 11 km mittainen luontopolku Vitarinki. Polku kiertää kylien moni-ilmeisissä kulttuuri- ja luontomaisemissa. Matkan varrella kuljetaan järvi-, joki-, ja metsämaisemissa. Helpohko reitti on merkitty sinisillä merkeillä ja opastekylteillä. Polkua on kunnostettu ja sitä voi mennä kävellessä tai juosten, jopa maastopyörillä. Pääosa reittiä on metsäpolkua, mutta välillä mennään kylä- ja metsäteitä pitkin. Talvisin kylien välillä kiertää ViTatalu osin samaa reittiä.

Luontopolulla on käyttäjiä myös kylien lisäksi muualta ja siellä on järjestetty ja järjestetään erilaisia tilaisuuksia yhteistyötahojemme kanssa.

Teemme yhteistyötä esimerkiksi kunnan, seurakunnan, eri yhdistysten ja organisaatioiden kanssa. Kansalaisopistolle vuokrataan tilat kuto-mapiiriä varten. Tiloja vuokraa myös eräs yhtye harjoitustilaksi. Kyliltä lähtöisin olevat nuoret vuokraavat tiloja edelleen lan-viikonloppujen merkeissä.

Yhdistyksen toiminta

Kylillä on aktiivisia, toimivia kyläläisiä ja monipuolinen ammattirakenne. Aktiivisia maatiloja kylillä on tällä hetkellä yhteensä enää viisi. Muita yrityksiä/toimijoita löytyy esim. rakennus-, korjaamo-, konepalvelu ja hierojayrittäjistä sekä monille tuttu Tastulan lomakylä.

Kyläyhdistys tunnetaan aktiivisesta toiminnasta, luontopoluista ja la-duista. Kylätoiminnassa on mukana eri alojen osajia.

Meillä on ympäri vuoden erilaisia tapahtumia, joista useimmat järjestetään vuosittain. Esimerkkeinä viime vuoden tapahtumista kylätalolla ja kylillä: Laskiaiskaffit, kuntalaisfoorumi, pääsiäiskokko, Lehmäkosken lumous-luontoretki, Kaustisen festivaalien aikana kyläsoitto-tapahtuma, Kylien taitajat tapahtuma ja latotanssit, Hintrekin lenkki-juoksupahtuma, kyläiltoja, joulupuuro. Näitä edellä mainittuja tapahtumia

oli viime vuonna mukavasti, ja ne ovat tärkeä osa yhdistyksen varainhankinnassa toiminnan lisäksi.

Tiloja voi vuokrata esim. suku-, syntymäpäivä- tai ylioppilasjuhlija varten ja meiltä voi tarvittaessa varata myös tarjoilut niihin. Myös yritykset ovat varanneet ruokailuja tapahtumiinsa ja esim. tyky-päiviä varten.

Hanketoimintaa

Yhdistyksen hanketoiminta käynnistyi aikoinaan viitisentoista vuotta sitten kylätalon keittiöremontilla, jolloin sinne hankittiin pesulinjasto, uunit, hellat ja tehtiin muutenkin tila soveltuvaksi. Sen myötä on tiloja voitu käyttää sekä omiin tilaisuuksiin että vuokrattu erilaisiin juhliin ja tapahtumiin.

Yhdistys haki 2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta Pirityisten kautta tukea luontopolun parantamiseen ja saimme

siihen avustuspäätöksen kesäkuussa 2022. Sen jälkeen aloitimme laavun rakentamiseen tarvittavien puiden kaadolla ja syksyllä runsaiden talokootuntien jälkeen Köyhäjoen rantaan pystytettiin uusi laavu. Hoi-kanrannan laavun avajaiset pidettiin 27.11.2022. Kylätalolta on esteetön polku uudelle laavulle ja sitä pyritään pitämään kunnossa jatkuvasti. Laavulla on kompostoiva käymälä, joka parantaa käyttömukavuuksia. Toinen tulistelupaikka on Tummunniityn laavulla, joka myös korjattiin hankkeessa ja sinne on tehty esteetön kulkuyhteys lähellä menevältä tieltä. Polkuja, pitkospuita ja ojien ylityksen siltoja korjattiin ja kunnostettiin. Polun varrella on muutamia opastauluja. Myös Vintturille kiertää oma eräpolku, jossa järjestetään tapahtumia ja jonka ylläpitoon kyläyhdistys osallistuu.

Tällä hetkellä on käynnissä pien-hanke, johon saimme rahoituksen Pirityisiltä ja uusimme sisällä energiatehokkaampia lamppeja, pattereita ja hankimme ilmalämpöpumppuja lisää. Vanhassa ja isossa rakennuksessa lämmityskustannukset ovat aika suuret ja hankkeen avulla voimme parantaa tilannetta.

Omana hankkeena olemme kunnostaneet entistä opettajan asuntoa. Näitä tiloja voidaan jatkossa käyttää, vaikka kerhotoimintaan tai mahdollisesti vuokrata esimerkiksi työpisteeksi.

Kylätalon ulkovuoren uusiminen on seuraava hanke ja se on vielä suunnitteluasteella. Piha-alueen hoitamiseen kuluu vuosittain useita talkootunteja.

Tarkoituksena on jatkaa aktiivista, kaikenikäisille sopivaa toimintaa ja kehittää uusia toimintamuotoja. Toivotamme uudet toimijat tervetulleiksi mukaan.

Lue lisää toiminnastamme:

www.vitatiimi.fi/

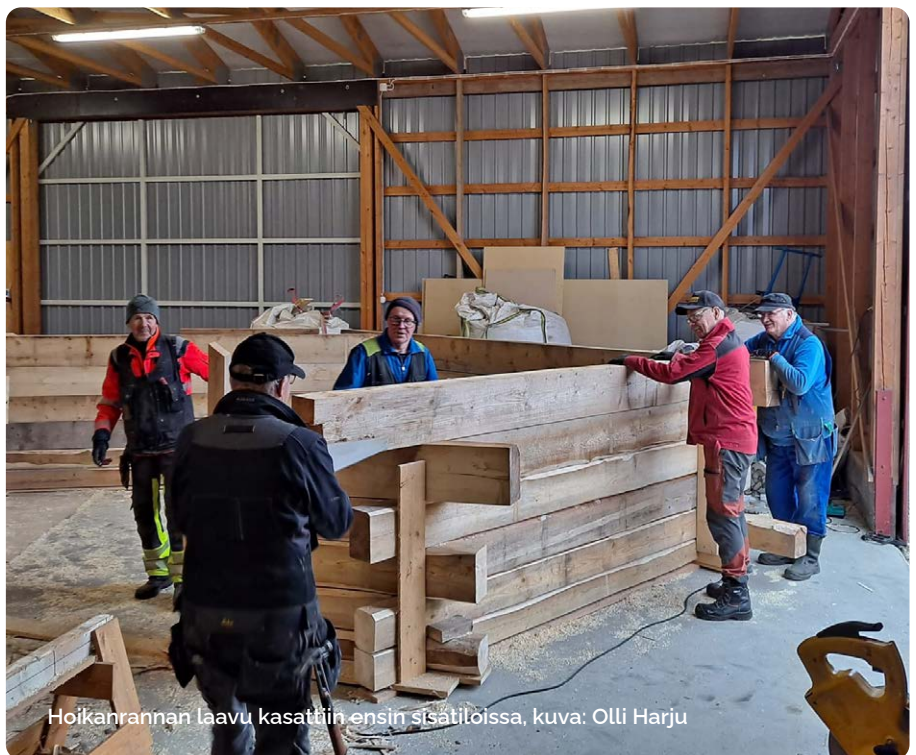
www.facebook.com/vitatiimi

www.instagram.com/vitatiimi/

***Teksti: Satu Järvenpää,
ViTatiimi ry:n puheenjohtaja***



Kylän yhteinen pääsiäiskokko, kuva: Satu Järvenpää



Hoi-kanrannan laavu kasattiin ensin sisätiloissa, kuva: Olli Harju



Hoi-kanrannan laavu, kuva: Satu Järvenpää



Keskipohjalaiset Kylät

Turvallisuutta ja elinvoimaa kyliin yhteistyön avulla

Viime aikoina turvallisuus on noussut yhdeksi tärkeimmistä teemoista kylätoiminnassa. Tämä tarkoittaa paitsi kriisitilanteisiin varautumista, myös toimivia kulku- ja tietoliikenneyhteyksiä, tarvittavia palveluita ja läheistä, luotettavaa yhteisöä.

Keskipohjalaiset Kylät on tarttunut teemaan toimimalla yhteistyössä useiden eri kulmilla turvallisuutta kehittävien tahojen kanssa. Näitä ovat olleet muun muassa Kaustisen seutukunnan huoltovarmuushanke HUOVA kyläradioineen, Suomen Kylien Kylävara -hanke, Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen ja Itä-Suomen yliopiston MaaseutudIGI-hanke sekä Soiten digituki-hanke. Olemme myös osatoteuttajana Kuidut käyttöön -hankkeessa yhteistyössä Kaustisen seutukunnan ja Yrityskannuksen kanssa, edistämässä maakunnan tietoliikenneyhteyksiä, tiedottamalla hyödyllisistä digitaalisista ratkaisuista sekä kannustamassa kyliä uusiin kehittämisideoihin. Yhteistyö Vapepan ja

Pelastuslaitoksen kanssa on luonnollisesti tärkeää. Maakunnan muiden kehittäjäjärjestöjen, kuten aktiivisten kylien yhdistysten, Leader-ryhmien ja Kosti ry:n kanssa edistämme alueemme elinvoimaa. Yhteistyöllä Maaseudun Sivistysliiton ja Piritysten Kestävät Keskipohjalaiset Kylät -hankkeen kanssa turvaamme myös luontoa ja ympäristöä. Näistä hankkeista ja organisaatioista löydät tietoa tästä lehdestä.

Kuten sanottu, jo pelkkä tuttu kyläyhteisö ympärillä luo turvaa. Tämä yhteisö voi olla kuitenkin haavoittuvainen, sillä kylien väestö ikäännytyy, talkoolaisten määrä vähenee ja yhteisölliset tapahtumat voivat olla hankalia järjestää, mikäli jo kyläta-

lon ylläpito tuottaa vaikeuksia. Keskipohjalaiset Kylät voi olla apuna ja tsempparina myös näissä tilanteissa. Jo pelkkä pieni palaveri kyläasiamiehen kanssa voi selkeyttää ajatuksia, mutta myös Kyläkoutsit® -kouluksista voi löytyä sopivaa potkua tulevaan. Vähintäänkin kyläsuunnitelman päivitys on hyvä idea. Ei ole niin pientä tai suurta ongelmaa, etteikö uskaltaisi olla yhteydessä!

OTA YHTEYTTÄ:

Kyläasiamies Miia Tiilikainen
miia.tiilikainen@gmail.com
p. 044 5162240

Kuvat viime syksyn KP Kylien järjestämältä tutustumusretkeltä Rautioon. Päivän aikana kuultiin kylän toiminnasta Raatihuoneella, tutustuttiin metsäpaloalueeseen, luontoreitistöön ja tuulipuistoon sekä syötiin hyvä lohikeittolounas Raution kyläkaupalla. kuvat: Päivi Paananen



Maksuttomia koulutuksia kylien tarpeisiin

Suomen Kylät ry on lanseerannut **Kyläkoutsin® -konseptin**, jonka puitteissa toimii kymmeniä valtuutettuja kouluttajia. Meidän oma kyläasiamiehemme Miia on yksi heistä, ja häneltä voi tilata koulutuksen alla olevista aiheista vaikkapa vuosikokouksen yhteyteen tai kyläjuhlaa alustamaan. Koulutus voi olla myös kiva tapa järjestää yhteinen viihtyisä ilta. Koulutuksen voi tilata myös useampi yhdistys yhdessä – eikä ole pakko olla kyläyhdistyskään, riittää että kyseessä on yleishyödyllinen toimija. **Ei oppi ojaan kaada!**

KYLÄKOUTSI® KOULUTUKSIA KYLILLE

- Kylästä kuuluu – Kylien ja korttelien toimiva viestintä
- Toimintaa taloihin – Yhteisötilojen monipuoliset käyttömahdollisuudet
- Vapaaehtoistyö kylissä ja kortteleissa – Markkinointi, rekrytointi ja motivoi
- Mistä rahaa toimintaan? – Varainhankinnan kehittäminen kylissä ja kortteleissa
- Digitaidot kylissä ja kortteleissa – Yhdistystoimijoiden digiosaaminen haltuun
- Kyläsuunnitelma – Kylän tai korttelin yhteinen tulevaisuus
- Ideasta toteutukseen – Kehittämistarpeiden hankkeistaminen
- Yhdistystoiminnan ABC – Kylä- ja korttelitoiminnan perusteet
- Vaikuta & verkostoidu – Osallisuuden ja yhteistyön mahdollisuudet kylä- ja korttelitoiminnassa
- Tapahtumatuotanto – Järjestä onnistunut kylä- tai korttelitapahtuma



Tottahan teidän yhdistyksenne on jo KP-kylien jäsen?



MIKÄLI EI – tulkaa mukaan mukavaan ja monipuoliseen järjestöömme! Jäsenmaksu on 25 e/vuosi. Jäsenyyden kautta olette osa maanlaajuisia kylien kehittäjien verkostoa, joka ulottuu paikallisista kylien yhdistyksistä maakunnallisiin kyläyhdistyksiin ja kattojärjestöömme Suomen Kyliin.

Toimitaan yhdessä elävien kylien puolesta!
Löydät jäsenhakukaavakkeen nettisivuiltamme www.kpkylat.fi.

Kyllä, olemme jäsen, mutta jäsenmaksulaskua ei ole tullut!
Päivitä Päiville yhteystiedot: paivi.paananen@kpkylat.fi

Keskipohjalainen kyläturvallisuusilta

Kaustisen Salonkylän Nuorisoseuralle kokoontui 8.4. joukko kylien varautumisesta ja turvallisuudesta kiinnostunutta väkeä useista eri kylistä eri puolilta maakuntaa. Suomen Kylien Kylävara-hanke ja paikalliset hankkeet sparrasivat osallistujia kyläturvallisuuden kehittämiseen.



Keskipohjalaiset Kylät järjesti kyläturvallisuussillan yhteistyössä Piritysten ja Salonkylän Nuorisoseuran kanssa. Tilaisuus toimi maakunnan kylätoimijoiden turvallisuustyön starttina, ja pohjatietoa sekä tulevaisuuden näkymiä tarjosi pääpuhujana ja tilaisuuden juoksuttajana, Suomen Kylien Kylävara-hankkeen projektipäällikkö **Ritva Pihlaja**.

Kylävara ja kylävalmiustalot

Kylävara, kylien varautuminen, on osa varautumisen ketjua, joka etenee yksilötason 72 tunnin kotivarasta aina viranomaisten ja yhteiskunnan varautumiseen. Ritva Pihlajan luennot tutustuttiin muun muassa kylävalmiustalon käsitteeseen. Kylätalo, seuratalo tai muu kylän yhteinen kokoontumispaikka voidaan varustaa varautumiseen tarkoitettulla välineistöllä aggregaatista, kyläradiosta ja sydäniskurista purkkiruokaan ja villasukkiin. Välineistöä voidaan kerryttää pikkuviljaa ja isompiin hankintoihin voi saada rahoitusta esimerkiksi Leaderistä. Ritva Pihlaja nosti esiin muun muassa Eurajoen Ylisenpään kyläyhdistyksen, joka pitkän sähkökatkon aikana tarjosi kylätupaa ruoanlaitto- ja latauspaijaksi. Kylävara-hankkeessa tullaan kehittämään kylävalmiustalon konsepti, jota voidaan käyttää apuna oman varautumisen suunnittelussa.

Kyläturvallisuutta tulee kehittää silloin, kun eletään rauhallista arkea, jotta hädän tullen ollaan valmiita. Kylävara-hanke on uudistamassa Suomen Kylien kyläturvallisuuskyselyä, joka voi toimia kyläturvallisuussuunnitelman laatimisessa. Tärkeintä on kuitenkin ottaa turvallisuus- ja varautumisasiat puheeksi.

Kyläturvallisuustyö jatkuu kylätalokartoituksella

Kylätalokartoituksessa kootaan tiedot kylillä sijaitsevista kohteista ja kiinteistöistä, jotka voivat toimia kyläläisten kokoontumispaikkana tai kylävalmiustalona erilaisissa häiriö-, kriisi- tai onnettomuustilanteissa. Tällaisen paikan ei tarvitse olla kylävalmiustalo tai edes kylätalo, sillä sellaista ei jokaisessa kylässä ole. Esimerkiksi tietty parkkipaikka tai muu selkeä kokoontumispaikka riittää, kun se yhteisesti sovitaan. Kylävara-hanke toteuttaa kartoituksen koko Suomessa, yhteistyössä maakunnallisten kyläyhdistysten kanssa. Saadut tiedot eivät tule julkisuuteen tai yleiseen käyttöön, vaan ne on tarkoitettu asiaankuuluville viranomaisahoille sekä kunnille. Kartoitus toteutetaan vuoden 2025 loppuun mennessä.

Sekin tulee muistaa, että jo pelkkä arjen turva, naapureista huolen pitäminen, on osa kyläturvallisuutta.

Kyläradio kiinnosti ja kuului

Kyläradiot välittävät tietoa kyliin ja kylissä silloin, jos perinteiset viestintävälineet lakkaavat toimimasta (asiasta lisää sivulla 15). Salonkylä on ensimmäinen keskipohjalainen kylä, josta tällainen kylän käyttöön tarkoitettu radio löytyy. Kyläturvallisuussiltan saatiin ennalta suunnittelemaan lisämauste, kun Teams-osallistuja ehdotti yhteyden ottamista hänen radioonsa. Näin saatiin testattua kyläradio käytännössä – ja keskustelu onnistui 50 kilometrin etäisyydelle Marinkaisiin saakka!

Tilaisuuteen oli saatu vieraita myös maakunnan ulkopuolelta, sillä lin kylien neuvottelukunnan edustajat olivat saapuneet varta vasten oppimaan juuri kyläradioista tulevaa hankettaan varten. He saivat hyviä neuvoja KASE HUOVA -hankkeen **Pekka Raittilalta**.

Turvaa myös digimaailmaan

Kuidut käyttöön -hankkeen projektipäällikkö **Santtu Lehto** auttoi osallistujia tarkastelemaan omaa digiturvallisuuttaan testilomakkeen avulla. Lomakkeen täytön lomassa käytiin myös keskustelua digiturvallisuudesta. Huolta herättävät erityisesti erilaiset huijaukset, jotka ovat lisääntyneet sekä verkossa että puhelimesta. Tällaisiin varautuminen kannattaa ottaa huomioon myös kyläyhdistyksissä, jotta ei esimerkiksi vahingossa makseta huijarin lähettämää laskua.



Santtu Lehto keskustelemassa osallistujien kanssa digiturvallisuudesta

*Teksti: Miia Tiilikainen, kyläasiamies
Keskipohjalaiset Kylät ry*

Kuvat: Krista Järvelä, Piritiset ry



Radiomaston tutkailua Salonkylän Nuorisoseuran rappusilla



Radiopuhelimen testausta. Mauri Koivusalo on juuri saanut yhteyden Lohtajan Marinkaisiin "Masalle"

Kylävara

paikallisen varautumisen perustana



Kylävara paikallisen varautumisen perustana -hanke

Kylävara-hanke on Suomen Kylät ry:n lokakuussa 2024 käynnistynyt kaksivuotinen hanke. Hanke kokoaa ja välittää tietoa kylillä tehtävän yhteisöllisen varautumis- ja turvallisuustyön tueksi. Hankkeella vahvistetaan kylien varautumista, kriisinkestävyttä ja turvallisuuden tunnetta sekä lujitetaan valtakunnallisen kyläturvallisuustyön perustaa. Kylävara-hanke tukee kylien toimijoita ja paikallisia kehittäjiä myös keskinäisessä verkostoitumisessa. Hankkeen tärkeänä tehtävänä on kylävara-konseptin määrittäminen ja jalkauttaminen.

Kylävara-hankkeen tilaisuuksien tallenteet ja materiaalit

Kylävara-hankkeessa järjestetään monenlaisia tapahtumia ja tilaisuuksia: on hanketrefejä, webinaareja ja seminaareja. Kylävara jalkautuu myös alueille. Lisäksi hankkeessa tuotetaan monenlaista materiaalia kylien varautumis- ja turvallisuustyön tueksi sekä jäsentämään tätä laajaa teemaa.

Löydät Kylävara-hankkeen materiaaleja Suomen Kylät ry:n nettisivujen materiaalipankista, suomenkylat.fi/materiaalipankki/tilaisuuksien-materiaalit

Kylävara-hanke on valtakunnallinen, ja sitä rahoitetaan EU:n maaseuturahastosta.

- projektipäällikkö Ritva Pihlaja
- puhelin 045 34 10 394
- sähköposti ritva.pihlaja@suomenkylat.fi
- Hankeaika 1.10.2024-30.9.2026
- Rahoitus Euroopan maaseuturahasto 2023-2027, Hämeen ELY-keskus



**Euroopan unionin
osarahoittama**

Kyläradio Kaustisen Seutukunnan alueella

Alkuskäykset radioiden hankkimiselle tulivat kuntien viestimis- mahdollisuuksien kartoittamisessa häiriötilanteita silmällä pitäen. Kun mietittiin, että millä välineellä voitaisiin viestiä kuntakeskuksesta haja-asutusalueelle, mitään menetelmää tai järjestelmää ei siinä vaiheessa ollut. Asia jäi silloin harkintaan ja kun hieman myöhemmin Salonkylästä otettiin yhteyttä kyläradioasiaa esittelyn osalta, havaittiin, että tähän on oivallinen ratkaisu asiaan.

Keskustelujen ja suunnittelun jälkeen kunnat päättivät hankkia 14 kappaletta kyläradioasemia sijoitettavaksi Kaustisen Seutukunnan ja Kannuksen alueelle. Keskusteluissa oli mukana niin kuntien, radioamatöörikerhojen kuin Vapepankin jäseniä. Nyttemmin asennusta ja tarkempaa kylävalintaa suunnitellessa mukana on ollut myös Keskipohjalaiset Kylät ry ja kyläyhdistysten väkeä. Radiot on jo hankittu ja asennus alkaa, kunhan keväisemmät kelit sen sallivat.

Tarkoituksena on rakentaa ensisijaisesti varajärjestelmä häiriötilantei-



Pekka Raittila Keskipohjalainen kyläturvallisuusilta -tapahtumassa kertomassa kyläradioiden toiminnasta ja mahdollisuuksista. Kuva: Krista Järvelä

siin, jota on myös tarkoitus käyttää myös ”hyvän sään aikana” Vapepan etsintöjä tukemaan, metsästyskäytössä ja muussa mukavassakin toiminnassa, jotta mahdollisimman moni osaisi ja uskaltaisi käyttää laitteita.

Ei pelkkä varajärjestelmä

”Hyvän sään” käyttäjiä voisivat olla vaikkapa partiolaiset, VPK, metsästäjät tai lasten ja nuorten radiokerholaiset – tässä mietinnässä saa kyllä käyttää mielikuvitusta. Kyläradio on lupavapaa RHA68 (hirviradio) -taajuuksilla toimiva, joten siihen pääsee myös jokainen näitä laitteita omistava kiinni ja kuulolle. Se myös laajentaa viestin perillemenomahdollisuuksia ja verkon kattavuutta.

Yhden aseman kuuluvuuden kantomatka on olosuhteista, maastoes-teistä ja antennista riippuen 20-40 kilometriä, joten tällaisella verkolla saadaan hyvä peittävyys, ja monta askelta häiriövarmempi maakunta.

*Pekka Raittila, HUOVA-banke, Kaustisen seutukunta
HUOVA-banke on Huoltovarmuuskeskuksen rahoittama.*





Digitaaliset ratkaisut kylien elinvoiman vahvistajina

Keski-Pohjanmaan kylissä on valtavasti potentiaalia, jota voidaan entisestään vahvistaa digitaalisten ratkaisujen avulla. Elinvoimainen kylä ei ole vain paikka, vaan yhteisö, joka kykenee uusiutumaan ja hyödyntämään muuttuvan maailman tarjoamia mahdollisuuksia – oli kyse sitten etätyöstä, sähköisestä asioinnista tai uudenlaisista tavoista hoitaa arkea.

Tätä kehitystä tukemaan käynnistyi viime syksynä **Kuidut käyttöön -hanke**. Hankkeen tavoitteena on tuoda digitalisaation hyödyt jokaisen maaseudun asukkaalle ja yrityksen ulottuville. Hanketta toteuttavat Kaustisen seutukunta, Keskipojalaiset Kylät ry ja YritysKannus Oy yhteistyössä alueen kuntien, hyvinvointialue Soiten ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Miksi digitalisaatio on tärkeää kylissä?

Toimivat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat etätönn, etäopiskelun, etäterveyspalvelut ja asiointin digitaalisesti – juuri silloin kun meille sopii. Tämä tuo arkeen joustavuutta ja säästää aikaa ja vaivaa. Esimerkiksi valokuituyhteys voi olla ratkaiseva tekijä, jos nuori perhe pohtii muuttoa kylälle. Samalla se mahdollistaa yrittäjälle osallistumisen isompiin markkinoihin – suoraan omalta kylältä.

Digitalisaatio voi olla myös keino kaventaa alueellista eriarvoisuutta. Kun palvelut ovat saavutettavissa verkossa, ne ovat kaikkien ulottuvilla

asuinpaikasta riippumatta. Se myös houkuttelee uusia asukkaita ja yrittäjiä kylille, kun alue nähdään modernina, kehittyvänä ja yhteydessä koko maailmaan. Näin digitaaliset ratkaisut voivat toimia ponnahduslautana uudelle kasvulle ja vahvemmalle yhteisöllisyydelle.

Kuidut käyttöön -hanke tekee digitaalisesta kehityksestä arkipäivää myös kylissä.

Hanke jalkautuu kyliin matalalla kynnyksellä, järjestää työpajoja ja kyläiltoja, joissa keskustellaan yhdessä tarpeista ja ideoidaan ratkaisuja. Lisäksi hanke tukee kylien valokuituhankkeita, tarjoaa digitukea ja koulutuksia sekä etsii toimivia käytäntöjä Suomesta ja maailmalta, joita voidaan soveltaa täällä meillä.

Käytännön tasolla tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kylätalo toimii etäpalvelupisteinä, jossa voidaan hyödyntää etälääkäripalveluita tai hoitaa asioita viranomaisien kanssa. Kylän yrittäjille voidaan järjestää valmennuksia digitaalisista taidoista, kuten verkkokaupan perustamisesta tai tietoturvasta. Ikäih-

misille voidaan puolestaan tarjota henkilökohtaista opastusta sähköisen asiointin, reseptien uusimisen tai videopuhelujen käytön suhteen.

Digitaaliset ratkaisut eivät korvaa yhteisöllisyyttä – ne tukevat sitä.

Kun kyläläiset osaavat käyttää digipalveluita, he pysyvät mukana yhteiskunnan menossa ja voivat hoitaa asioita itse. Samalla syntyy uusia tapoja pitää yhteyttä naapureihin, järjestää tapahtumia tai vaikka markkinoida kylää uusille asukkaille ja matkailijoille.

Kuidut käyttöön -hanke tähtää siihen, että jokainen kylä Keski-Pohjanmaalla voisi olla älykäs kylä – paikka, jossa digitalisaatio tukee hyvää elämää, yhteisöllisyyttä ja yrittämistä. Tule mukaan vaikuttamaan siihen, miten oma kyläsi kehittyy!

Lisätietoja hankkeesta löytyy Keskipojalaiset Kylien nettisivuilta (kpkylat.fi)

*Santhu Lehto
projektipäällikkö*



Keskipojalaiset Kylät



Kuidut käyttöön pähkinäkuoressa:

NOPEAMMAT NETTIYHTEYDET KYLIIN

Hanke vauhdittaa valokuituverkkojen rakentamista maaseudulle, jossa yhteydet muuten puuttuvat.

APUA DIGIONGELMIIN

Kyläläisille ja yrityksille tarjotaan tukea ja koulutusta digitaalisten palveluiden käyttöön.

IDEAT KÄYTÄNTÖÖN YHDESSÄ

Kylien ja yritysten omat digitarpeet otetaan vakavasti ja niihin etsitään yhdessä toimivia ratkaisuja.

Kuidut käyttöön-hanke on Euroopan Unionin osarahoittama.

Kyläilto Märsylässä Kannuksessa
kuva: Santhu Lehto

Digipalveluiden keh

Mitä asioita teid...

Yhteinen joki – yhteinen vastuu

Perhonjoen rantojen puhdistaminen yhdistää kyliä ja käynnistää uudenlaista yhteistyötä

Perhonjoen maisemat ovat monelle tuttuja lapsuudesta – uimareisuja, kalaretkiä, hetkiä joen varrella. Nyt Möttösen kyläyhdistyksen aloitteesta on käynnistynyt hanke, jonka tavoitteena on puhdistaa Perhonjoen rantoja ja karsia ylimääräiset pusikot pois joen varrelta. Projektissa yhdistyvät paikallisten yhdistysten, asukkaiden ja luonnon ystävien voimat.

Ajatus syntyi kylälaisten huolesta joen tilasta ja siitä, miten se näkyy arjessa: pusikoituneet rannat, sinne tänne kertyneet roskat ja vaikeakulkuiset polut tekevät joen äärelle hakeutumisesta yhä hankalampaa. ”Meillä on upea joki keskellä kylää, mutta sen mahdollisuudet jäävät käyttämättä”, toteaa Möttösen kyläyhdistyksen puheenjohtaja **Terhi Möttönen**.

(jatkuu seuraavalla aukeamalla)



Ensimmäinen avoin tapaaminen järjestettiin tammikuun lopussa, ja siihen osallistui aktiivisia toimijoita useista kylistä. Tapaamisessa käytiin vilkasta keskustelua rantojen kunnostamisesta, ja syntyi myös ideoita laajemmista toimenpiteistä, kuten luontoreiteistä ja uimarantojen parantamisesta. Näiden muiden aiheiden ympärille on syntynyt erillisiä kehityshankkeita, joita suunnittelevat ja toteuttavat muut alueen yhdistykset ja toimijat.

Helmikuun puolivälissä järjestettiin toinen tapaaminen, jossa Möttösen kyläyhdistyksen rantojen puhdistushanketta vietiin konkreettisemmalle tasolle. Tavoitteena on hakea rahoitusta, jonka turvin voidaan järjestää raivaustalkoita ja poistaa jätteitä ja ylimääräistä kasvustoa joen rannoilta.

Nyt projekti on siirtynyt seuraavaan vaiheeseen.

Yhteydenpito maanomistajiin on käynnissä, ja samanaikaisesti kirjoitetaan hankehakemusta. On tärkeää, että toimenpiteet toteutetaan

hyvässä yhteistyössä maanomistajien ja alueen asukkaiden kanssa. Myös uusia mukaan haluavia kannustetaan osallistumaan – yhdessä tehden saadaan aikaan näkyviä tuloksia.

Suunnitellussa hankkeessa keskitytään erityisesti pusikoiden karsintaan, roskien keräämiseen ja joen rantamaiseman avaamiseen. Työn tuloksena joen varrella liikkuminen helpottuu, näkymät paranevat ja luonnon monimuotoisuuskin pääsee paremmin esiin. Vaikka hanke ei kata kaikkia jo esiin nousseita kehitysehdoituksia, se muodostaa tärkeän osan laajempaa kokonaisuutta, jossa Perhonjoen merkitys alueelle nousee entistä näkyvämmäksi.

Hankkeen vahvuus on sen yhteisöllisyydessä. Jokaisella kylällä on omat tarpeensa ja ideansa, mutta yhdistävänä tekijänä on halu huolehtia yhteisestä vesistöstä. ”Tämä ei ole vain yksi projekti, vaan mahdollisuus luoda yhteistyötä kylien välillä ja vahvistaa alueen elinvoimaa”, sanoo eräs osallistuja.

Perhonjoen puhdistusprojekti on esimerkki siitä, kuinka paikallinen aloitteellisuus voi synnyttää laajempaa liikettä. Kyläläiset eivät odota ulkopuolista apua, vaan tarttuvat toimeen itse – yhdessä. Projekti ei pelkästään paranna ympäristöä, vaan vahvistaa myös yhteisöllisyyttä ja kylien välistä yhteistyötä. Se on kuin virtaava joki itse: kuljettaa mukanaan uusia ideoita, ihmisiä ja toivoa tulevast.

Teksti ja kuvat: Jasmin Alanko

Lisätietoja projektista ja mukaan liittymisestä saat Möttösen kyläyhdistyksen kautta.

Seuraa ilmoittelua paikallisissa tiedotuskanavissa ja sosiaalisessa mediassa – yhteinen joki tarvitsee juuri sinua!

”

On tärkeää, että toimenpiteet toteutetaan hyvässä yhteistyössä maanomistajien ja alueen asukkaiden kanssa. Myös uusia mukaan haluavia kannustetaan osallistumaan – yhdessä tehden saadaan aikaan näkyviä tuloksia.

Avoimet Kylät järjestetään 14.6.!

Oletko valmis kokemaan ihanan kesäpäivän täynnä paikallista kulttuuria, yhteisöllisyyttä ja ainutlaatuisia elämyksiä? Avoimet Kylät -päivä kutsuu sinut mukaan juhlaan, joka järjestetään **14.6.2025** valtakunnallisesti jo yhdeksättöistä kertaa!

Luvassa on vauhdikasta menoa ja unohtumattomia hetkiä, kun yli 100 000 innokasta kylämatkailijaa valtaa kylät ympäri Suomen. Tapahtuma tuo sadat kylät parrasvaloihin ja lähimatkailukohteiksi. Päivä tarjoaa mahdollisuuden päästä lähelle kyläelämää ja suomalaista maaseutua. Tavoitteena on nostaa kylämatkailukohteiksi ja sekä rohkaista uusia asukkaita löytämään kodin kylästä.

Tule mukaan osallistumaan, tutustumaan ja nauttimaan kylien tarjoamasta monipuolisesta ohjelmasta! Löydät tapahtumakartan osoitteesta suomenkylat.fi. Tämän lehden lähtiessä painoon mukaan olivat Keski-Pohjanmaalta ilmoittautuneet jo Väliviirteen Viirrepäivät, Patanan uimarannan avajaiset, Jylhän kylän Ikkuna kesään -tapahtuma ja Ruotsalo - Marinkainen pyöräilymaaottelu.



Viirrepäivät

La 14.6. alkaen klo 10.00, Väliviirre

Kesän lämpimin kohtauspaikka löytyy Väliviirteeltä lauantaina 14.6, kun kylä herää eloon Viirrepäivien merkeissä!

Luvassa on rentoa tunnelmaa, elävää musiikkia, torimyyjiä, vanhoja menopelejä ja ennen kaikkea mukavaa yhdessäoloa. Viirrepäivät ei ole pönötystä, vaan mukava kylätapahtuma, jossa ihmiset kohtaavat ja viihtyvät.

"Viirrepäivät - Siellä, missä kylän sydän sykkii"

Uimarannan avajaiset

La 14.6. klo 13.00-15.00, Patana

Koko kylän yhteinen perhetapahtuma kunnostetulla uimarannalla. Opastus Patanantieltä Isopatanantien suuntaan.

Ruotsalo - Marinkainen pyöräilymaaottelu

La. 14.6. klo 12.00-15.00

Puffet Vähäjärven laavulla Ruotsalossa ja kalasatama Mansikkakarin kodalla Marinkaisissa. Puffeteissa on myynnissä pikkupurtavaa ja juotavaa. Niitä voi tuki ostaa kaikki, koko pitäjän alueelta tulleet, myös pyöräilymaaotteluun osallistumatta. Pääasia, että lähemme suurella joukolla ulkoilemaan ja osoitamme arvostuksemme upeaa luontoamme kohtaan sekä ihmisten välisiin kohtaamisiin. *Tätä matalammaksi ei kynnystä voi enää takoa.*

Tervetuloa luontoon niin järven kuin meren äärelle! Järjestäjät Marinkaisten nuorisoseura ja Ruotsalon kyläyhdistys.



Ikkuna kesään

La 14.6. klo 11.30-13 Jylhän kylätalo

Tule nauttimaan yhdessä kesäisten sävelten lämmittävästä säteistä. Luvassa muun muassa kesälauluvisa, Jylhän pelimannien soittoa (saa tanssia) sekä kesäisiä yhteislauluja. Tapahtuma on osa valtakunnallista Avoimet kylät -tapahtumaa.

Vapaa pääsy. Kahvio auki kylätoiminnan hyväksi (käteinen, mobilepay). Järj. Jylhän maamiesseura ja naisosasto

Yhdessä tehty ympäristöteko sataa kyläyhteisön laariin

Esimerkkejä käytännön ympäristöteoista:

Maisemien raivaus
Vesistön kunnostus
Kukkaniityt
Yhteisöpuutarhat
Vieraslajitorjunta
Kylätalojen energiaremontit
Kimppakyytisovellukset
Yhteiskäyttötavarat
Rikkinäisten tavaroiden korjaus
Lahopuujätöjen rakentaminen
Maakellarin teko
Biohiiletys
Ympäristötapahtumat

Riukuaidan tekoa Hailuodossa,
kuva: Mikko Hyvärinen



Tätä kirjoittaessa on käännetty kevään puolelle. Kevät tuo tullessaan uutta kasvua ja elämää. Tällä kertaa se toi tullessaan myös Keskipohjalaiset Kestävät kylät-hankkeen, jonka kanssa olen aloittanut kyläiltoihin osallistumisen ja ihmisiin ja yhteisöihin tutustumisen Pirityisten Leader-alueella.

Keskipohjalaiset Kestävät kylät on osa Maaseudun Sivistysliiton hankkekokonaisuutta. Hanketta rahoittaa Leader Pirityiset. Nettisivuilta www.msl.fi löytyy monenlaista tietoa toiminnastamme. Siellä myös vilisee termejä resurssiviisaudesta kestäväan kehitykseen. Kun pikkuisen vedetään mutkia suoriksi, kyse on pohjimmiltaan siitä, että toimitaan maapallon ja elollisten hyvinvointia edistävällä tavalla.

Omaksi suosikikseni on kovaa vauhtia nousemassa ympäristötiimissämme lanseerattu termi **Arkinuukailu**. Siitä puhumalla saa mukavasti ihmiset pohtimaan omaa jokapäiväistä elämäänsä. Suurimmalla osalla meistä on käytössä tapoja ja niksejä, joilla säästetään jotakin resurssia. Raaka-aineita, aikaa, rahaa. Risat villasukat parsitaan, tai toivottomat tapaukset katkaistaan ja tikataan uudet sukat vanhoihin varsiin. Puuron ja perunamuussin-jämät upotetaan sämpylä- tai läty-

taikinaan, biojätteet kompostoidaan kasvimaan höystöksi. Tuttua huttua kaikille meille, joilla on vielä kosketus joko suoraan tai vanhempien kautta aikaan ennen yltäkylläisyyttä. Nyt kun kertakäyttökulttuurin ongelmat on tunnistettu, ja etenkin nuorten kokemalle ilmastoahdistukselle ei ole varaa naureskella, on paikallaan nostaa esiin vanhoja hyviä käytäntöjä, päivittää niitä tämän päivän elämänmenoon, ja keksiä uusia. Arkinuukailuviikkoa vietetään tänä vuonna pääsiäisen jälkeen viikolla 17.

Kyläyhteisöillä on Suomessa pitkä historia talkootöistä, naapuriavusta ja monenlaisesta yhteisestä tekemisestä. Se saattaa olla yksi tekijä sille, että juuri julkaistun Maailman onnellisuusraportin mukaan Suomi on kahdeksatta kertaa putkeen listan kärjessä. Kylillä kiertäessä esiin nousee saman tyyppisiä asioita. Vahvuuksia ja mahdollisuuksia on enemmän kuin heikkouksia ja uhkia. Kylillä kerrotaan, kuinka meillä on täällä mukavia ihmisiä ja aivan mahdollittoman hyvä meininki. Luontokohteet mainitaan lähes poikkeuksetta. Nämä on asioita, joihin mekin toiminnallamme pyrimme. Että olisi jatkossakin kylillä hyvä meininki, ja elinympäristö kunnossa niin ihmisillä kuin muullakin lajistolla.

Hankkeemme tavoitteena on innostaa keskipohjalaisia yhteisöllisiin käytännön ympäristötekoihin. Skaalaa on laaja, kysymys on vain siitä, millaisia ideoita, tarpeita ja toiveita kylillä on siihen, millaista toimintaa haluavat yhteisössään toteuttaa. Kestävät kylät-hankkeita pyöritetään jo useassa osassa maata, joten osviittaa ja vinkkiä on saatavilla. Tapoja toteuttaa on yhtä monenlaisia kuin on yhteisöjäkin, ja aihetta voidaan lähestyä niin taiteen, kulttuurin kuin konkreettistenkin asioiden keinoin. Vieraslajien torjunta on monelle tuttu asia. Sen puitteissa voidaan talkoilla kitkemällä kasveja tai vaikka rakentamalla minkkiloukkuja.

Korjaustyöpajoissa on laitettu porukalla kuntoon potkukelkkoja, polkupyöriä ja vanhoja ikkunoita. Tekstiilityön osajille ja oppijoille voi järjestää kierrätysompelutapatumia. Myös kylätalojen energiaremonttihankkeita on käynnistetty Kestävien kylien avulla. Onpa idea pieni tai suuri, tai olemassa vasta intoa ja tarvetta tehdä kylällä jotain, muttei oikein tiedetä vielä mitä, ottaa yhteyttä niin tuumataan porukalla.

Kohtaamisiin,

Karoliina Tunkkari
Kyläkehittäjä
+358 40 662 4345
Maaseudun Sivistysliitto
www.msl.fi



Biohiiltä ja tikkupullaa.
kuva: Mikko Hyvärinen

Kyllä käläviäks kelepaa!

Murreryhmä kokuaa yhthen murtheesta tykkääviä käläviläisiä kirjasthon pari kertaa kuukauesa. Porukalla keräthän sanakirijaa murre sanoista. Melekhen joka sanasta tulee mielen joku hyvä juttu, mikä tekee keräämisestä mialhuusta, mutta hithanpualeista: vuasi on menny ja ämmäsä olhan menosa!

Yllä esimerkki Kälviän murteesta, jota siis kerätään Kulttuuriyhdistys Käki ry:n vetämänä ja aktiivisten murretaitajien, eli tavallisten kälviäläisten voimin. Eri kylien edustajat tuovat pieniä vivahde-eroja tulkitoihin, mutta yleensä löytyy yhteinen tapa kirjoittaa sana ja määritellä sen merkitys. Ja näissä yhteisissä pähkäilyissä on koko murretapaamisten suola - esimerkkilauseet ja vanhat tarinat auttavat pistämään sanan kartalle ja muistuttavat lapsuudesta tutuista asioista.

Murteen kunniaksi järjestettiin maaliskuussa myös "Iltamat Käl-

viän murtheella". Iltamissa oli yleisöä täysi sali, yli sataviisikymmentä kuulijaa, praataajaa ja tanssijaa. Ilta oli hieno ilotulitus omaa murretta. Paikalliset pelimannit, viihdekuoro ja kanteleryhmä esiintyivät. Usein kansanmusiikkia esitetään ilman sanoja, mutta tähän saatiin Kälviällä muutos, kun vanhaan paikalliseen valssiin sanoituksen ensiesitys kuultiin iltamissa, tietenkin murteella.

Muutenkin murre oli tietysti koko illan pääosassa. Paneelikeskustelussa kuultiin hyviä havaintoja äidinkielestä ja runokioskilla syntyi uusia runoja illan aikana. "Murthen vaa-

lijan kunniakirijalla" palkittiin paikallinen yritys Pekan pizza, joka ei peittele käläviläisyyttään, vaan ylpeästi nimeää annoksensa paikkakunnan historiaan ja murteeseen nojaten.

Sanakirjaharrastusta jatketaan Kälviällä vakaasti kohti julkaisua, joka tulee, kun on tullakseen. Sanastonkeruun kylkeen järjestetään myös uutta, seuraavaksi Kokoontumisajo kesäkäläviläisille viikolla 27. Iltamissa sen jo kuuli, että yhteen kokoontuminen kannattaa: "Täälähän näkee ihmisiä!"

Tervetuloa mukaan Kälviän murreta-pahtumiin, ja suosittelemme vastaavaa ajanvietettä muillekin kylille!

Teksti ja kuvat: Kati Hyvönen

Monipuolisissa käläviläisissä iltamissa esiintyi mm. viihdekuoro ja Kinnarin pelimannit.





KÄLÄVIÄ

ankkastokka
 eltata
 flääsätä
 fräkätä
 fölijhyn
 hiipheillääns
 hilipasta
 kepura
 klossu keli
 klottumaakari
 krinkuli
 kronkeli
 kränkky
 kulijaila
 kurrunen
 lakslooja
 loossusesti
 löökki
 meripimiä
 munteerinki
 nukeri
 pelemuuttaa
 päättömät päinhees
 ränklätä
 Sikiät hilijaa!
 topata
 tummu
 tuora
 törsätä
 ushein, myöthääns
 uulankantheella
 vatvua
 yökunnisa
 älskätä

SUOMI

pullapitko
 lisätä puita lämmitettäessä
 puhua paljon ja vähän joutavia
 valmistaa, touhuta
 mukaan
 varuillaan
 juosta nopeasti, käydä pikaisesti
 sänky
 sohjoinen, kurainen keli
 kova sotkija
 rinkeli
 valikoiva
 jakkara
 pelleillä
 itkuinen
 uuniperunalaatikko
 leikisti, ei tosissaan
 sipuli
 sumu
 asu, varusteet
 lakana
 penkoa sekoittaen
 lapset keskenään
 heilutella ja kopistella jotakin
 Lapset vaiti!
 kastaa pullaa/parsia sukkaa
 isoäiti
 isoisä
 syödä, herkutella
 usein, vähän väliä
 kaukana, laitamilla
 selvittää asiaa
 yötä, yökylässä
 värkätä, touhuta





Vuotsosta Väliviirteelle – 80 vuotta evakkomatkasta

Lapin sodan aikana 15.9.1944–27.4.1945 lappilaiset lapset, naiset ja vanhuksot evakuoitiin Pohjanmaalle ja Ruotsiin. Evakuointi pyrittiin tekemään kyläkunnittain. Suomen eteläisimmästä saamelaiskylästä Sodankylästä vietiin evakot Kannukseen, Himangalle ja Lohtajalle.

Lohtajalle tuli Sodankylän kirkonkylästä ja siitä pohjoiseen vajaa noin 1400 evakkoa, myös Vuotson kylän evakot. Himangalle väkeä tuli Sodankylän läntisistä kylistä sekä jonkin verran kirkonkylältä. Kannukseen tuli evakkoja Sodankylän kaakon ilmansuunnasta sekä eteläisistä kylistä. Saamelaiset sijoitettiin Alaviirteelle ja Väliviirteelle. Kannukseen, Lohtajalle ja Himangalle on haudattu yli 100 evakkoa. Evakkoja tuli Lohtajalle myös Karjalasta, joista osa on jäänyt muun muassa Uuteenkylään.

Vuotson ja Väliviirteen yhteinen, etäyhteyksin toteutettu evakkotapahtuma pidettiin 21.9.2024. Väliviirteen koululla järjestäjinä toimi Lestijoki-lehti, Sompio-lehti ja Väliviirteen kyläyhdistys, **Anne Jussila** puuhanaisena. Vuotson koululta striimattiin esitys Väliviirteen koululle hankittuun äly-tv:seen. Apuna toimi Vuotsosta käsin Sompio-lehti ja Kannuksen Veikon Kone ja Väliviirteeltä päin Lestijoki-lehti. Lehtien tilaajien oli mahdollista katsoa esitys striimattuna.

Tapahtumassa puhui Väliviirteeltä kotoisin oleva **Aila Latvala** sisarustensa lapsuuden kodin evakkomuistoista, Alaviirteeltä olivat puhumassa **Tapio Alho** ja **Eeva Inkeri Kluukeri** ja musiikkiesityksen piti Liljuska & Lazar. Tapio Alho on kerännyt kaikki nimet Sodankylältä Lohtajalle tulleista evakoista ja tehnyt muistotaulun Vuotson koululle. Vuotson koululta on tullut aikoinaan kahdesti koululaisia Lohtajalle tutustumaan entiseen evakkoasutussympäristöönsä.

Aila Latvalan muistelmapuhe

Hyvät evakkoajan muistelijat siellä Vuotsossa ja täällä Väliviirteellä.

Olemme muistelemassa aikaa 80 vuotta sitten, jolloin maailma, Eurooppa ja Suomi aloittivat sodan jälkiselvittelyt ja rauhan rakentamisen. Suomi oli kahden hävityn sodan jälkeen monin tavoin vaikeassa tilanteessa ja sotaväsymys painoi ihmisten mieltä. 100 000 miestä oli kuollut sodissa ja 200 000 vammautunut. Armeijassa pakvelevat olivat uupuneita ja he odottivat kotiin pääsemistä. Rauhan ehdot olivat kovat ja köyhän Suomen piti ryhtyä maksamaan sotakorvauksia. Luovutettujen alueiden väestö Karjalasta oli asutettava, koska heille kotiinpaluu ei ollut mahdollista.

Lapin sodan syttymisen syynä oli Neuvostoliiton asettama rauhan ehto, jonka mukaan 200 000 saksalaista sotilasta oli häädettävä pois pohjoisesta Suomesta. Sitä ei hyväksytty, että saksalaiset olisivat poistuneet sopimalla, vaan heidät piti ajaa pois sotimalla. Näin syttyi Lapin sota, jota käytiin syksystä 1944 kevääseen 1945. Isäni joutui lähtemään tähän sotaan jatkosodan jälkeen. Muistan hänen kertoneen, että olosuhteet olivat raskaat ja ruokahuolto toimi puutteellisesti.

Väliviirre oli 80 vuotta sitten yhteisöllinen kylä, jonka asukkaat saivat elantonsa pääsääntöisesti maanviljelyksestä. Tilat olivat melko samankokoisia ja suuria varallisuuseroja ei ollut. Miesten ollessa sodassa naiset hoitivat karjan ja tekivät maatalon työt ja ehkä vanhemmat isännät ja emännät auttoivat heitä siinä.

Pidän tätä puheenvuoroa evakkoja vastaanottaneen kodin jälkeläisenä. Olen syntynyt sotien jälkeen, joten omia kokemuksia minulla ei ole. Jokin aika sitten hyvä ystäväni, Karjalan evakkojen lapsi, oli kokoamassa evakkojen muistoja ja tunnekokemuksia julkaisuun. Hän muisti, että olin maininnut hänelle, että lapsuudenkodissani Väliviirteellä oli majoitettuna evakkoja sekä Karjalasta että Lapiesta. Ystäväni oli kiinnostunut tästä ja halusi saada näitä muistoja evakkoja

vastaanottaneiden kotien puolelta mukaan, koska hänen mielestään niistä ei juuri missään ole kerrottu.

Tehtävä oli minulle haasteellinen, koska minulla on vain joitakin hajanaisia muistoja evakoista vanhempien sisarusten ja sukulaisten kertomana. Halusin täyttää ystäväni pyynnön tartuin toimeen. Käännyin väliviirreläisten puoleen kylän Facebook-sivun kautta. Ilahduin kovasti, kun sinne alkoi ilmestyä pieniä muistoja, kommentteja, artikkeleita ja valokuvia. Olimme kuitenkin kaikki samanlaisessa tilanteessa. Pahoittelimme sitä, että emme olleet aikoinaan ymmärtäneet kysellä ja tallentaa muistoja vanhemmilta sukupolvilta.

Omalla kohdallani yritin palauttaa muistojen kätköistä esiin kolmen edesmenneen, ennen sotia syntyneen, sisaruseni tarinoita. Heille olivat jääneet parhaiten mieleen Lapin evakot, koska Lapin lapset olivat heidän koulukaveriensa yhden lukuvuoden ajan. Koulussa oli silloin paljon lapsia ja muistot tästä ajasta olivat heille hyviä ja mieleen painuneita.

Sain tiedon Tapio Albosta ja puhe-lyhyteys häneen oli minulle antoisa, koska hänen kauttaan selvisi monta asiaa juuri Lapin evakoista ja tieto päivämäärästä 18.9.1944 oli tärkeä. Silloin Kannuksen asemalle tuli evak-

kojuna pohjoisesta ja niissä oli mukana sodankyläläisiä. Kannuksen asemalta Väliviirteelle on matkaa 13 km ja ehkä osa matkalaisista majoitettiin suoraan tänne kylälle, mutta osa kuljetettiin 10 km eteenpäin Alaviirteen koululle. Kuljetus tapahtui hevosilla ja serkkuni kertoi, että näitä kuljetuksia kylän lapset seurasivat kiinnostuneina tien varressa.

Yhteydenpito Anne Jussilan ja väliviirreläisten kanssa jatkui eteenpäin, koska saimme idean pitää täällä Väliviirteen koululla muisteluhetken tästä erityisestä ajasta 80 vuotta sitten.

Tämän prosessin aikana mieleeni muistui kotini albumissa ollut pieni kuva, joka on otettu äitienpäivänä 1945 tässä koulun pihalla. Veljeni teetti siitä hyvän suurennoksen. Kuvassa on lähes 60 henkeä. Kaikki Väliviirteen evakkoäidit sekä evakkotytöt ovat todennäköisesti kuvassa mukana. Tämä kuva muistuttaa meitä nyt ja erityisesti ensi äitienpäivänä ainutlaatuisesta hetkestä täällä Väliviirteen koulun pihalla ja myös äitien ja lasten koettelemuksista sodan keskellä.

Juttu: Paula Keski-Korpela

Vanha kuva: Aila Latvala

Kuva Väliviirteen tilaisuudesta:

Miia Tiilikainen



Keskipohjalaiset kylät ry 25 vuotta – muistikuvia yhdistyksen alkuvaiheista



Joku on todennut, ettei mikään ole niin pettava kuin muisti. Tästä huolimatta pyrin tuomaan esille ajatuksia yhdistyksen alkuvaiheista. Vuosituhannen vaihteessa oli kylätoiminta ollut muutaman vuoden uudessa tilanteessa. Kuntavetoinen kylien kehittäminen oli muuttunut kylien omalle vetovastuulle. Leader-toimintaryhmät oli perustettu, kylillä oli hankkeita meneillään. Muutamalla maakunnalla oli oma kylien yhteenliittymä ja tarve sille, että Keski-Pohjanmaallakin tulisi olla oma yhteenliittymä kasvoi. Kausti-

sen alueella **Pirjo Palosaari-Penttilä ja Iris Jurvansuu** olivat aktiivisia kylien kehittäjiä. He ottivat yhteyttä Eskolan kylään, koska meillä oli monia toimintoja meneillään.

Tulevalle yhdistykselle laadittiin säännöt ja perustava kokous oli Eskolassa. Alusta saakka pyrittiin siihen, että yhdistyksessä olisi edustus eri puolilta maakuntaa. Pankkitili avattiin Halsuan osuuspankkiin, toimintasuunnitelmia laadittiin. Aloittavan yhdistyksen alkutaival ei ollut helppo. Suuri urakka oli saada maakunnallinen kyläohjelma kylien kehittämissuunnitelmien rinnalle. Pyysimme **Juhana Lassilaa** Keski-Pohjanmaan liitosta sen kirjoittamaan, valmista tekstiä sitten muokkasimme tarpeen mukaan. Selvitettiin, montako kylää alueella on, keitä yhteyshenkilöitä. Talous oli tiukilla, yhdistyksen kokouksia oli

joskus vaikea saada päätösvaltaiseksi. Maakunnallisissa kyläjuhlissa oli välillä väen vähyttä.

Nämä vaikeudet vuosien varrella voitettiin ja nyt on jo 25 vuotta takana. Moni aktiivi on antanut yhdistyksen eteen panoksensa. Valtiovalta tukee yhdistystä valtionosuudella, jolloin yhdistys on voinut palkata osa-aikaisen maakunnallisen kyläasiamiehen. Keskipohjalaiset kylät ry toimii pienessä maakunnassa, siinä on myös sen vahvuus. Yhdistys on ketteräliikkeinen ja se on erittäin hyvä kanava viedä kylien asiaa eteenpäin.

Jaakko Hautamäki
Kirjoittaja on Keskipohjalaiset Kylät ry:n ensimmäinen puheenjohtaja

Kuvat: KP Kylien arkisto, Anja Jussila





Ja kuvia muistin tueksi

KP-Kylät kyläpäivät vietettiin Farmari maatalousnäyttelyn yhteydessä 2009 Kokkolassa. Tässä Sirpa Nevasaari esittelee kylätoimintaa presidentti Tarja Haloselle.



2002 KP-Kylät hallituksen kokous Veteussa.



Puheenjohtajia rivissä



2017 Eskola valittiin toistamiseen vuoden valtakunnalliseksi kyläksi.



Kyläen välisen köydenvetokisan voitto Yli-Kannukseen 2006



Retki lin kylliin 2021

A photograph of two people riding horses in a green field. In the background, there are several cows, a yellow house, and a line of trees under a blue sky with light clouds.

Ollikkala Messut 2025

Elokuussa järjestettävä tapahtuma luo tärkeän foorumin maaseudun eri toimijoille

Onko mitään järkeä järjestää maaseutunäyttelyä Keski-Pohjanmaalla? Tätä mietittiin lähes kymmenen vuotta sitten, kun luotiin askelmerkit ensimmäisille Ollikkala Messuille, jotka toteutettiin 2019. Silloin oli totaalinen tapahtumatyhjiö alueella ja näyttely tuli tosi tarpeeseen. Koronaepidemia hiljensi tapahtumat pariksi vuodeksi, mutta sen jälkeen on alkanut putkahdella uusia tapahtumia vuosittain ja Nivala alkoi järjestää vastaavan näyttelyn vuorovuosina.

Onko edelleen järkeä järjestää Ollikkala Messut Kannuksessa? Olen vankasti sitä mieltä, että kyllä. Ottaen huomioon alueen erittäin vahvan maataloustuotannon, kotimaisen ruoan kunnioittamisen ja huoltovarmuuden ylläpitämisen, messut tulevat tarpeeseen. Siksi elokuussa järjestetään entistä merkittävämmät messut.

Vaikka eletään digiaikaa ja kaikki tieto ja yhteydet ovat vain klikkauksen takana, tarvitaan edelleen ihmisten kohtaamisia. Messuilla on valtava sosiaalinen merkitys. Viljelijät saavat tavata viljelijöitä, näytteilleasettajat saavat tavata asiakkaitaan ja kollegojaan, kansanedustajat saavat tavata äänestäjiään ja päinvastoin. Lapset saavat kokemuksen maaseudusta ja nuoret pääsevät näkemään mahdollisen tulevan opiskelupaikkansa. Kpedun opiskelijat pääsevät tekemään oikean messutapahtuman.

Messujen virallinen taustaorganisaatio on Keski-Pohjanmaan Maaseutunäyttelyt ry. Käytännön järjestelyistä suurimman vastuun kantaa Kannuksen Maaseutuoppilaitoksen henkilökunta ja oppilaat, sekä entistä enemmän myös muut Kpedun yksiköt Kokkolasta ja Kaustiselta. Messujen järjestäminen on poikkeuksellinen tosielämän harjoitus monelle opiskelijalle.

Vuoden 2025 messut esittelevät taas paljon uutta. Jokainen näytteilleasettaja tuo uusimmat innovaationsa näyttille. Moni asia etenee nykyään hankkeiden kautta ja tällä kertaa kaikki ovat saman suuren telttakaton alla. Uusia tuulia esittelee noin 20 hanketta ja saman katon alla on luvassa vähän viihdettäkkin. Konekentälle on tulossa traktori automaattiohjauksella. Ihan oikeasti: kone jää tekemään töitä, kun kuski lähtee sotilaskotiin kahville. Perheen pienimmille on tälläkin kerralla mittava osasto puuhaa, eläimiä ja ajanvietettä.

Hyötyykö Maaseutuoppilaitos mitään messuista? Kun kymmenentuhatta kävijää käy näyttelyssä, väkisininkin kiirii tieto erittäin nykyaikaisesta oppilaitoksesta. Messuilla on varmasti ainakin pieni vaikutus siihen, että koululla on voitu investoida rakennuksiin ja koneisiin. Ja laitos on todellakin tehokäytössä. Nyt on kolmas vuosi peräkkäin, kun ensisijaisia hakijoita on kaikille linjoille enemmän kuin voidaan ottaa opiskelemaan. On muuten ainutlaatuinen tilanne Suomenmaassa.

Tervetuloa Ollikkala Messuille
22. ja 23. elokuuta 2025

Marko Kivelä
hallituksen puheenjohtaja
Keski-Pohjanmaan maaseutunäyttelyt ry

Kuvat: Vesa Pajala



Keski-Pohjanmaan aurinkoiset kesäteatterit kutsuvat!

Monelle kylälle kevättalvi ja kevät ovat varsin kiireistä aikaa, kun kesäteatterit valmistelevat näytelmiään. Näytelmät ovat useimmiten humoristisia ja aina kylän oman teatteriporukan näköisiä.

Maakunnassamme toimii useita kesäteattereita ja tässä niistä otanta. Jos haluatte oman kyläteatterinne ensi kesän tiedotuslehteen, pyydämme olemaan yhteydessä toimitukseen. Kerromme mielellämme kyliemme kulttuuritarjonnasta!

Näytöksissä nähdään!



Iloinen kyläteatteri 2025

Kälviän Jokikylällä toimiva Iloinen kyläteatteri on aivan tavallinen kesäteatteri. Sateella katsoja kastuu, kylmällä hytisee vilusta ja helteellä hikoilee. Mutta nämä asiat jokainen kesäteatteriharrastaja osaa ottaa huomioon ja väliajalla kahvi ja vastaleivottu pulla pitävät fiiliksen korkealla.

Tapa tehdä kesän esitys ei kuitenkaan ole aivan tavanomainen. Me emme valitse valmista käsikirjoitusta vaan luotamme omaan luomisprosessiin. Ammennamme aiheet lähiympäristöstä ja lähihistoriasta ja sovitlemme ne omalle näyttämölle sopiviksi. Koko näyttelijäporukka osallistuu ideoimiseen ja hahmojen

”

Sateella katsoja kastuu, kylmällä hytisee vilusta ja helteellä hikoilee. Mutta nämä asiat jokainen kesäteatteriharrastaja osaa ottaa huomioon ja väliajalla kahvi ja vastaleivottu pulla pitävät fiiliksen korkealla.

kehittelyyn ja puolenkymmentä henkilöä osallistuu kohtausten käsikirjoittamiseen. Ohjaajana **Teresa Myllymäki** kokoaa tekstin yhteiseksi näytelmäksi. Voi kuulostaa kaoottiselta, mutta kyllä, se toimii ja ohjaajakin on vielä täysissä järjissään.

Kesälle 2025 on tulossa tarina, joka alkaa sotavuosilta erään saksalaisen sotilaan kohtalosta. Mystinen ”Musta kirja” saa myös keskeisen roolin. Ehdottomasti ehkä luotettavimpaan perimätietoon ja kuulopuheisiin perustuva käsitys Mustan kirjan sisällöstä auttaa mysteerin ratkaisussa. Ja siinä sivussa käytännön neuvot, muun muassa verenseisatussanat, ovat tuiki tarpeen.

”Mustan kirjan majatalon” ensiesitys on 15 kesäkuuta ja kesäkuun loppuun mennessä on yhteensä yhdeksän esitystä.

Marko Kivelä

*Kuva: tekoälyllä tehnyt
Teresa Myllymäki*

Kesäteatteria Salonkylässä



Teksti: Helena Koivusalo

Kuva: tekoälyllä tehnyt Riitta Ukskoski

Kaustisella Salonkylän Nuorisoseuralla palataan tänä kesänä jälleen kesäteatteritunnelmiin, kun **19.6. ensi-il-tansa saa jännitysnäytelmä Mitä tapahtui Anterolle?**

Luvassa on salaisuuksia, rakkaustarinoita ja rikoksia sekä viisi naista, jotka tietävät enemmän kuin kertovat. Näytelmän käsikirjoitus on Lasse Narmalan.

– Kyseessä on koominen rikosnäytelmä, joka poikkeaa kyllä meillä aiemmin nähdyistä. Tämä ei ole tyypillinen kesäteatteriteksti, mutta toki huumori ja erilaisten naisten linkittyminen Anteron yllättävän kohtalon ympärille tuo monenlaisia käänteitä, surkuhupaisia ja yllättäviä tilanteita, jotka hauskuuttavat ja puhuttelevatkin kesäpäivässä, kuvailee esityksen ohjauksesta vastaava **Johanna Kivelä**.

Kivelällä on pitkä tausta Salonkylän Nuorisoseuran näyttämöllä, ja tänä kesänä hän vastaa ensimmäistä kertaa ryhmän ohjaamisesta.

– Ohjaukseen hyppääminen on ollut jännittävää, kiehtovaa ja hauskaa. Tutun, kokeneen porukan kanssa on ollut helppoa lähteä työskentelemään. Teemme esitystä työryhmänä jakaen aktiivisesti ideoita ja kokeilemalla erilaisia tapoja tehdä.

Salonkylän Nuorisoseuran teatteritoiminta on jatkunut aktiivisena vuodesta 2010 ja tuleva kesä on näytelmäryhmälle järjestyksessään jo 14. esityskausi.

Kaapista se löytyi!

Yli 20 vuotta on Eskolan kesäteatterissa syksyisin pohdittu, mitä ensi kesänä esitämme. Syksyllä 2024 vastaus löytyi vanhasta kaapista, jota siirrettiin teatterin lämpiöön. Sieltä löytyi nimittäin Arto Ojankankaan käsikirjoittama näytelmä Pakettiratkaisu. Näytelmää ei ole aiemmin esitetty Eskolassa, eli kyseessä on **2.7.2025 ensi-ilta**.

Näytelmä alkaa tilanteesta, jossa maatilan isäntä Taneli on jäänyt leskeksi. Tilan pito ja hallinta on siirtymässä pojalle Paulille, joka on tuomassa löytämänsä puolison kotitalalle näyttille. Kyläläiset noteeraa, totta kai, tämän suuruusluokan tapahtuman.

Näytelmä sijoittuu 1969–1970 lukujen taitteeseen ja sen on sovittanut Alma Pajukoski ja ohjannut Markus Kaarto. Näytelmä esitetään heinäkuussa kolmetoista kertaa.

Jaakko Hautamäki



Harjoittelu on käynnissä ja kuulemma tässä asennossa oppii vuorosanat helposti.

Kuvassa Markus Kaarto ja Jorma Ronkainen

Monipuolista kehittämistä Pirityisten tuella

Rahoituskausi 2023–2027 on puolella välissä ja Pirityiset on tukenut monenlaisia hankkeita, jotka ovat edistäneet alueen elinvoimaisuutta, yritystoimintaa, kulttuuria ja kestäväää kehitystä. Leader-rahoitus on mahdollistanut paikallisille toimijoille, yrityksille, yhdistyksille uusien ideoiden toteuttamisen ja yhteistyön vahvistamisen.

Keski-Pohjanmaalla yhteisöt ovat aktiivisesti osallistuneet alueen kehittämiseen ja hakenet Leader-rahoitusta hankkeilleen. Pirityisten hallitus on puoltanut rahoitusta jo yli sadalle hakemukselle, myönnetyn julkisen tuen määrä on yli 1,5 miljoonaa euroa.

-Tukihakemusten määrä on moninkertaistunut ja erityisesti uudet yritystukimuodot ja pienhankkeet ovat suosittuja.

Pirityisten tarjoaa hankeneuvontaa hankkeen eri vaiheissa, suunnittelusta loppuraportin laatimiseen. Pirityisten toimisto sijaitsee Kaustisella ja Kälviällä Pirityiset pitää sivupistettä noin kerran kuukaudessa.

Leader-toiminta, eli yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen on osa Suomen CAP-suunnitelmaa, jolla toteutetaan osaltaan EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa. Leader-toi-

minnan rahoitus koostuu EU:n maaseuturahaston, valtion ja kuntien varoista.

Hankkeiden kirjo on alueemme rikkaus

Yhteisöt voivat hakea Leader-rahoitusta kehittämiseen, koulutukseen, tiedonvälitykseen ja investointeihin. Pirityisten myöntämällä hankerahoituksella on parannettu maaseudun palveluja ja elämänlaatua, kylien viihtyisyyttä, kunnostettu kokoontumistiloja ja ulkoilukohteita sekä harrastusmahdollisuuksia. Lohtajalainen **Teatteri Gitta ry** remontoi yhdistyksen omistamasta, vuonna 1924 valmistuneesta entisestä seurakuntatalosta ja venetehasta monipuolista kulttuuritaloa auditorioineen palvelemaan lähialueiden väestöä ympärivuotisesti. **Kaustisen Pohjan-Veikot** toteutti pienhankkeen, jossa hankittiin Kallion urheilualueelle lumitykki ja vesiletkuja parantamaan hiihdon

harrastusmahdollisuuksia pidentäen harrastuskautta.

Kehittämishankkeissa on pyritty parantamaan alueen elämänlaatua ja vahvistamaan paikallista identiteettiä ja kulttuuriperintöä. Vetelissä **Perhonjokilaakson kuvataideyhdistyksen** TaiKaMaa-hankkeen tavoitteena on kehittää Taidekartanon toimintaa ympärivuotiseksi sekä aloittaa pitkäjänteisempää työtä Taidekartanon kehittämiseksi Keski-Pohjanmaan maaseutualueen visuaalisten taiteiden keskuksiksi.

Hankkeilla on myös parannettu osaamista sekä tehty selvityksiä ja suunnitelmia. **Kaustisen seutukunnan** Kase ESSI –selvityshankkeessa selvitetään energian varastoinnin mahdollisuuksia Kaustisen seutukunnan alueella. **Eläkeliiton Keski-Pohjanmaan piiri ry** puolestaan toteuttaa koulutushankkeen alueensa ikäihmisten osallistumismah-

dollisuuksien lisäämiseksi, kärkeä tiedotuskoulutus nykyaikaisia ja enenevässä määrin vaadittavia digi- alustoja käyttäen. **Lions Club Lestijärvi ry** toteutti järjestyksenvalvojakurssin. Hankkeen tavoitteena oli saada Lestijärvelle ja lähialueelle tarpeeksi koulutettuja järjestyksenvalvoja, mikä mahdollistaa maaseudun tapahtumien järjestämisen turvallisemmin.

Useat hankkeet ovat keskittyneet ympäristöystävällisiin ratkaisuihin, kuten energiansäästöön, uusiutuvan energian käyttöön tai luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen.

-Pienhankkeiden avulla voi toteuttaa yhteiseen käyttöön tulevia kone-, laite- ja kalustohankintoja tai tehdä pienimuotoista rakentamista tai korjaamista. Pienhankkeella voi parantaa esimerkiksi kylätalon energiatehokkuutta hankkimalla ilmalämpöpumpun.

Teksti ja kuvat: Krista Järvelä

Yritystuet vauhdittaa maaseudun elinvoimaa

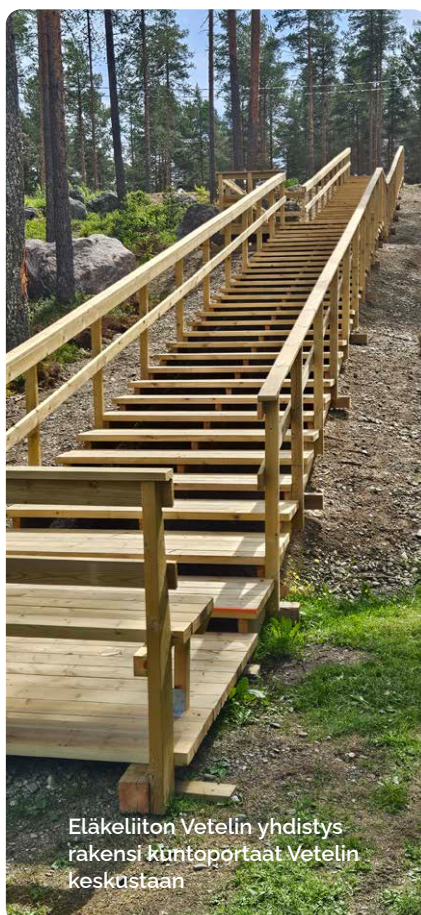
Maaseudun yritystukia on myönnetty toiminta-alueella sijaitseville mikroyrityksille yritystoiminnan käynnistämiseen, kehittämiseen ja investointeihin. Vuonna 2023 alkaneella rahoituskaudella aukesi haettavaksi runsaasti uusia tukimuotoja erityisesti aloittaville yrittäjille ja yrityksille. Näillä uusilla tukimuodoilla halutaan edelleen lisätä ja vahvistaa maaseudun yrittäjyyttä; käynnistys- ja kehittämistuet on tarkoitettu yrittäjyyssokeiluihin, osa-aikaisen tai päätoimisen yrityksen perustamiseen, yrityskaupan valmisteluun tai vakiintuneen yritystoiminnan kehittämiseen. Myös maatalouden kokeiluja voidaan nyt tukea Leader-rahoituksella. Yritys- ja viljelijäryhmät voivat kehittää toimintaansa yhteistyöhankkeilla. Lisäksi koulutushankkeita voidaan kohdistaa maaseutualueen yrittäjille ja maatalousyrittäjille.

Nuoriso Leader avaa mahdollisuuksia

Pirityisillä on käytössä myös Nuoriso Leader -rahoitus, joka on nuorten omien projektien rahoitusväline. Sen tavoitteena on tehdä Leader- ja hanketoimintaa tutuksi alueen nuorille sekä kannustaa käynnistämään uutta omaehtoista vapaa-ajan toimintaa. Nuoriso Leader -rahoitusta voi hakea esimerkiksi nuorten yhteisen tapahtuman järjestämiseen, yhteisiin harrastusvälineisiin tai vaikka nuoren yrittäjän kalustohankintoihin. Nuoriso Leader -rahoitusta voidaan myöntää projektille 100–400 euroa ja hakujaksoja on neljä kertaa vuodessa.



Pirityiset myönsi tukea Kainulan kotieläinpihalle toiminnan käynnistämiseen



Eläkeläisten Vetelin yhdistys rakensi kuntopöytä Vetelin keskustaan



Virkkalan Perinneseuran Kukoistava Kaustinen -hankkeessa tehtiin talkoovoimin kasvimaata Kraatari-museon pihalle

Väestö ikääntyy ja tulevaisuudessa yhä useampi meistä tulee tarvitsemaan hankkeella toteutettavia rakenteita voidakseen jatkaa luontoharrastuksiaan.

Sorakuopasta koko kansan keitaaksi

Kaustisella Jylhän tien varressa sijaitseva Syvälampi on entinen soranottoalue, josta on kehitetty mielenkiintoinen virkistyskalastuskohde ja esteetön luontokohde. Syvä-lammella on kaivuutoiminta lopetettu muutamia vuosia sitten, jonka jälkeen Kaustisen kalastuskunta on lähtenyt kehittämään siitä kalastuskohdetta.

Kaustisen kalastuskunta sai Piritysiltä Leader-rahoitusta hankkeeseen, jonka tavoitteena oli tehdä Syvälammen virkistyskalastuspaikasta esteetön koko kansan olohuone.

Hankkeessa Syvälammen rantaan rakennettiin kokonaisuus, johon kuuluu pitkä kalastuslaituri sekä laiturin ja pysäköintialueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat grillikota sekä invakäymälä. Kaikki rakenteet ovat esteettömiä, palvelen pyörätuolilla liikkuvien lisäksi myös kaikkia muita lammen kävijöitä, niin kalastajia kuin muita luonnossa liikkujia vapaasti ympäri vuoden. Laiturin, grillikodan ja invahuussin käyttö on maksutonta, ainoastaan kalastamisesta tulee maksaa kalastuslupamaksu.

Luontoelämyksiä esteettömästi

Hankkeen suunnittelussa on hyödynnetty alusta alkaen kokemusasiantuntemusta, jotta voidaan taata toteutuksen toiminnallisuus haluttuun käyttötarkoitukseen. Suunnittelun lähtökohtana on toimivuus ja helppokäyttöisyys.

Syvälammen virkistyskalastuspaikan asiakkaista suuri osa on iäkkäämpiä henkilöitä, ja iän tuoma liikkuvuuden heikentyminen näkyy siinä, että on olemassa selkeästi tarve helpommalle saavutettavuudelle ja esteettömälle pääselle lammen rantaan. Hankkeen tuottama esteetön kalastuslaituri palveleekin pyörätuolilla liikkuvien lisäksi suuren määrän muita käyttäjiä, joilla on liikkuvuus heikentynyt.

Väestö ikääntyy ja tulevaisuudessa yhä useampi meistä tulee tarvitsemaan hankkeella toteutettavia rakenteita voidakseen jatkaa luontoharrastuksiaan.

Kalastuskunta järjestää aktiivisesti erilaisia kalastuskilpailuja ja tapahtumia Syvälammella. Syvälampi houkuttelee kalastajia laajalta alueelta. Parantuneet puitteet ovat herättäneet myös uutta kiinnostusta kalastusta kohtaan. Nuorisotoiminta on ollut aktiivista jo pitkään ja Syvälampi tarjoaa entistä paremmat puitteet järjestää nuorille suunnattua toimintaa. Kaustisen kalastuskunnalle kalastuksen lisäksi yhteisöllisyys ja yhteiset luontokokemukset ovat tärkeitä. Näitä on haluttu tarjota myös muilla tapahtumilla, kuten yhteisellä uudenvuodentapahtumalla ilotulituksineen Syvälammella.

Uudistetun Syvälammen virallisia avajaisia vietetään 6.6.2025. Kaikille avoimessa tapahtumassa on tarjolla ilmaista kalastusta, elävää musiikkia ja muuta oheistoimintaa.

Teksti ja kuva: Krista Järvelä

Pienhankkeilla pieniä suuria tekoja

Joskus pienilläkin teoilla saadaan suuria aikaan. Leader-ryhmiltä voi hakea rahoitusta myös pienempiin toimenpiteisiin olipa sitten kyse investoinneista tai kehittämisestä. Pienhankkeiden avulla alueen asukkaat voivat itse vaikuttaa matalalla kynnyksellä oman kotiseutunsa kehittämiseen.

Pienhankkeet ovat max 8 000 euron suuruisia, hankehallinnoltaan hieman kevyempiä hankkeita. Tuki-prosentit ovat Pirityksillä samat kuin muissakin Leader-hankkeissa. Yksityinen rahoitus voi olla talkootyötä. Kuten muissakin Leader-hankkeissa myös pienhankkeiden toimien on oltava yleishyödyllisiä ja hankkeen synnyttävä jotain uutta. Tukea ei myönnetä hakijan tavanomaisen toiminnan kustannuksiin. Rahoitettavien hankkeiden tulee vastata Leader-ryhmän kehittämisstrategian tavoitteita.

Pieniä tekoja yhteiseksi hyväksi

Tukea voi käyttää pieniin hankintoihin, kuten yhteisten välineiden ja laitteiden ostamiseen. Tuella voi myös kunnostaa yhteisiä tiloja tai tehdä pieniä remontteja. Esimerkiksi ilmalämpöpumpun hankinta kylätalolle on mahdollista. Pienhanke soveltuu hyvin myös investointeihin luonnon virkistyskäytön lisäämiseksi. Tuen avulla voi kunnostaa retki-kohteita ja rakentaa vaikka uuden laiturin, laavun tai pitkospuut. Tukea voivat hakea maaseudulla toimivat yhdistykset, seurakunnat, järjestöt ja muut julkis- tai yksityisoikeudelliset yhteisöt.

Ketterää kehittämistä

Kehittämiseen tarkoitettulla hankkeella voidaan esimerkiksi järjestää uutta toimintaa kylälle tai yhdistykselle. Kehittämiseen tarkoitettulla pienhankkeella voidaan esimerkiksi työllistää nuoria kesätöihin tai järjestää tapahtuma. Lisäksi tukea voi käyttää erilaisten selvitysten tai kehittämissuunnitelmien laatimiseen. Kehittämishankkeella voidaan myös kehittää yhdistysten yhteistyötä ja verkostoitumista.

Hakeminen ja toteuttaminen

Pienhanketta haetaan Hyrrässä kuten muitakin hankkeita. Tukimuoto sopii hyvin hankkeelle, jolla on selkeä ja helposti todennettava tavoite tai tavoitteita ja hanke toteutuu suunnitelman mukaisesti. Hankesuunnitelmaa on tukipäätöksen jälkeen mahdollista muuttaa vain toteuttamisajan osalta. Tuki makse-

taan jälkikäteen eli kustannukset pitää maksaa ensin itse. Kun tuki haetaan maksuun, on osoitettava, että sillä on saatu aikaan se lopputulos, johon tuki on myönnetty. Kuitteja tai muita tositteita ei maksua haettaessa tarvitse esittää.

Teksti Krista Järvelä

ESIMERKKEJÄ PIENHANKKEISTA:

Salonkylän Nuorisoseura ry – Taittopöytien ja tuolien hankinta

Uudentyyppisten kalusteiden säilytys vie vähemmän tilaa ja näin mahdollistaa tilojen monipuolisemman käytön. Kevyemmät tuolit ja pöydät helpottavat tilan kalustamista erilaisiin tilaisuuksiin.

Kälviän Martat ry – Ilmalämpöpumpun hankinta ja patterien uusiminen

Marttakodin energiatehokkuuden parantaminen mahdollistaa tilojen monipuolisemman, ympärivuotisen käytön erilaisten tilaisuuksien järjestämiseen ja tilojen vuokraamiseen kokous- ja juhlatiloiksi ulkopuolisille.

Eläkeliiton Vetelin yhdistys – Toimisto nykyaikaan

Kalustohankinnat lisäävät yhteisten tilojen käytettävyyttä. Ajanmukaiset digilaitteet, kuten iso taulu-tv, helpottavat digiopastusta, parantavat digiosaamista ja mahdollistavat yhteiset osallistumiset esim. teams-palaveriin, koulutuksiin ja kokouksiin.

Perhon Seudun Vanhustenkotiyhdistys ry. – Käyttöön

Pienhankinnat mahdollistavat asumisyksikön yhteisten kokoontumistilojen ja rantasaunan hyödyntämistä laajemmalle toimijajoukolle yhteisölliseen toimintaan, kerhojen ja tapahtumien toteuttamiseksi. Karaokelaitteistoa voidaan hyödyntää äänentoistona erilaisissa tapahtumissa, ja rantasaunalle hankittava kalustus sekä saunan ja saunatuvan käytön mahdollistavat pienhankinnat lisäävät tilojen monipuolista käyttöä.

Syväraisten Nuorisoseura ry. – Nuorisoseuran keittiö

Hankkeessa parannettiin Syväraisen nuorisoseuran tilojen käytettävyyttä erityisesti keittiön osalta hankkimalla tarvittavia koneita ja laitteita kuten lämminvesivaraaja ja astianpesukone, mikro, kattiloita, pölynimuri siivoukseen ja popcornkone lastentapahtumia varten. Hankinnat parantavat tilojen käytettävyyttä ja mahdollistavat erilaisten ja monipuolisten tapahtumien- ja juhlatilaisuuksien järjestämisen eri ikäisille kohderyhmille.



Sivukamaritupa

- Keskipohjalaisen rakennusperinnön
alueellinen erikoisuus



Pelimannitalo, Kaustinen

Keskipohjalainen rakennusperinnön alueellinen erikaisuus, sivukamaritupa, on todennäköisesti Pohjoismaiden vanhin leveärunkoinen, talonpoikainen hirsitalotyyppi. Kookkaimmat niistä ovat varsinaisia jättiläisiä maailman talonpoikaistalojen joukossa.

Sivukamaritupa oli mullistava keksintö, sillä keskipohjalaiset kirvesmiehet maksimoivat käsiteltävissä olevan yksimittaisen hirren sekä pituus- että leveyssuuntaan. Sivukamarituvassa nimensä mukaisesti kamarit on sijoitettu sivulle eikä päätyihin, kuten normaalisti pohjalaistaloissa. Sivukamaritupia rakennettiin vuosien 1750–1850

välisenä aikana eteläisellä Keski-Pohjanmaalla. Rakennustyyppinä sivukamaritupa on keskittynyt Perhonjokilaaksoon. Pirityisten toiminta-alueella sivukamaritupia on tutkimustiedon mukaan ollut 72, joista on säilynyt Vetelissä 12, Kaustisella neljä, Halsualla kaksi, Kälviällä yksi ja Ullavassa yksi.

Sivukamarituvisa on historiaa ja tulevaisuutta

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti toteutti Sivukamarituvat historian näyttämönä, eli lyhyemmin Sihinä-hankkeen vuosina 2022–23. Hanketta rahoitti Leader Pirityiset. Hankkeella haluttiin nostaa esiin sivukamaritupa, lisätä sen arvostusta ja samalla hankkia rakennustyyppistä uutta tietoa. Hankkeessa selvitettiin myös sivukamaritupien omistajien halukkuutta osallistua alueen kulttuurimatkailun kehittämiseen.

(jatkuu seuraavalla aukeamalla)

(jatkoa edeltävältä aukeamalta)

Hankkeessa tutkittiin olemassa olevia sivukamaritupia ja toteutettiin katselmuskäyntejä taloihin. Käynnin aikana omistajat haastateltiin, rakennus mitattiin ja otettiin kuvia talosta ja sen yksityiskohdista. Sivukamarituvista hankittiin tietoa myös kirjallisuuden ja arkistolähteiden kautta.

Hankkeessa järjestettiin rakennusperintöiltoja, joissa **Matti Mäkelä** kertoi hankkeesta ja rakennusperinnön yleisestä merkityksestä. **Risto Käsäälä** perehdytti talohistorian lähteisiin. Pääöstilaisuutta lukuun ottamatta kaikissa illoissa oli vaihtuva pääesiintyjä: Ullavassa **Taina Hautamäki** Kosolan Talo Oy:stä, Halsualla **Eija Porkola** Tyynelän Tonttulasta ja Vetelissä **Anne Mattila** Annen Taidekahvilasta. Mattila teki tilaisuutta varten videon, muut esiintyivät paikalla. Lisäksi Ullavassa **Eero Pelto-Arvo** kertoi Kannuksen Mutkalammien kylästä ja **Esko Keski-Vähälä** luki Veikko Vionojan kirjeen Taide-Vionojan vanhan päärakennuksen siirrosta. Halsualla **Seppo Kalliokoski** kertoi Halsua-talosta ja **Jussi Kalliokoski** esitteli alueen rakennuskantaa käsittelevää lopputyötään. Vetelissä **Heikki Polso** kertoi Polson Antintuvan pihapiiristä ja siinä harjoitusta yritystoiminnasta.

Hankkeen tilaisuuksissa käyneet ihmiset ja heidän keskustelunsa osoittivat rakennusperinnön kiinnostavan ihmisiä. Hankkeen eräänä tuloksena voi pitää rakennusperinnön alueellisen ja paikallisen näkyvyyden lisääntymistä. Tiedon lisääntyminen nostaa myös oman ympäristön arvostusta, mikä luo alueelle tärkeää pitovoimaa.

Veistolan sivukamaritupa yhdistysten taloksi

Sihinä -hankkeen myötä syntyi myös konkreettisia jatkotoimenpiteitä. Sivukamaritupien keskuspi-täjässä Vetelissä, heräsi kotiseutuyhdistyksen parissa ajatus Veistolan sivukamarituvan eli entisen Saaren Antintuvan vuokraamisesta Vetelin kunnalta yhdistyskäyttöön. Samalla syntyi myös ajatus taloon liittyväs-tä hankkeesta, jossa suunniteltaisiin

talon tuleva käyttö korjaustoimenpi-teineen. Helsingin yliopiston Rura-lia-instituutti haki yhteistyössä Vete-lin kotiseutuyhdistyksen ja viiden muun yhdistyksen kanssa Pirityisiltä Leader -rahoitusta Veistolan sivuka-maritupa yhdistysten taloksi -hank-keeseen.

Veistola-hankkeessa pitkään tyhjiillään ja käyttöä vailla oleval-le rakennukselle suunnitellaan uusi tulevaisuus yhdessä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa Vete-lin yhdistysten talona. Veistolan kak-situpainen rakennus mahdollistaa sekä kokoontumiset että näyttelytoi-minnan, jolloin se voisi toimia yhdis-tysten kesäaikaisena toimintapaik-

kana sekä alueen rakennusperintöä esittelevänä kulttuurimatkailu- ja kulttuuriympäristökasvatuskoh-teena. Hankkeessa selvitetään ta-lon ikä ja historia, korjaustarpeet ja suunnitellaan niin talon korjaus kuin tuleva käyttö.

Hankkeen työpajat ovat kerän-neet yhdistystoimijoita ja alueen asukkaita pohtimaan Veistolan tulevaa käyttöä. Kunnostettuna rakennus mahdollistaisi monen-laista toimintaa ja kuten vanhojen rakennusten elinkaareen kuuluu, myös toiminta voi muuttua vuo-sien kuluessa.

Teksti ja kuvat: Krista Järvelä



Sihinä-hankkeen rakennusperintöilta Kaustisella Pelimannitalossa



Veistola, Veteli

Siirtolaisten tarinoita kootaan keskipohjalaisten yhteiseksi kulttuuriperinnöksi

1800- ja 1900-luvun siirtolaisuutta tutkivat hankkeet ovat täydessä vauhdissa Keski-Pohjanmaalla, Kaustisella sekä Toholammilla. Keskipohjalaiset kylät ovat tutkimuksen keskipisteessä, sillä yli sadan vuoden takaisia lähtijöitä ja heidän tarinoitaan kartoitetaan kylä kylältä ja talo talolta.

Siirtolaisuudesta voimaa Kaustiselle

Kaustisen siirtolaisprojektin työntekijänä on toukokuusta 2024 alkaen ollut hankekoordinaattori **Antti Kautonen**, joka täydentää tähän asti talkootyöllä tehtyä korttikokoelmaa Kaustisen siirtolaisista paneutumalla vanhoihin passi- ja matkustajaluetteloihin sekä kohdemaiden, Yhdysvaltojen, Kanadan sekä Australian digitoituihin arkistoihin ja sanomalehtiin. Myös paikallisten kyläyhteisöiden ja sukututkijoiden tekemästä työstä on mittavasti apua tässä suurtyössä, sillä kaustislaisia lähtijöitä tällä tarkasteltavalla ajanjaksolla oli miltei parituhatta. Hankkeissa on ollut paljon apua tutkittaviksi tuoduista kirjeistä ja valokuvista, siitä kiitokset!

Osalla matkalaisista on toki ollut siteet muihinkin Keski-Pohjanmaan pitäjiin, joten Toholammin hankkeen kanssa on jonkin verran yhteisiä tutkimuskohteita. Myös paluumuuttajien aikanaan kotipitäjiinsä perustamat yritykset ja yhteisöt ovat hankkeen kannalta mielenkiintoisia.

Kansainvälinen Toholampi

Toholammilla hankevetäjänä on toiminut syyskuusta 2024 **Laura Viitanen**, joka Antin tavoin rakentaa tietoa kunnan siirtolaisuusaktiivien kokoelman jatkeeksi. Toholammilta lähteneet ovat niin ikään laskettavissa tuhansissa: tätä kirjoittaessa henkilökorttiaihoiden kokoelmaan lukeutuu jo 1427 nimeä! Hankkeemme tarkoituksena on muodostaa yli sadan vuoden takaisesta siirtolaisuudesta julkinen digitaalinen tietokanta, joka tulee toimimaan siirtolaisuudesta kiinnostuneille tietokirjan tavoin. Samanaikaisesti kootaan Pajamäen omaan arkistoon suostumuksella ja henkilötietosuojaa kunnioittaen tietoa myöhemmin Australiaan, Ruotsiin ja myös muualle muuttaneista toholampilaisista.

Digitaalinen arkistomme kasvaa muutamalla nimellä joka päivä - aineistoa on kertynyt hienosti kuvia ja tarinoita tuoneilta ihmisiltä sekä internetin digiarkistoista.



Kaustiselta 1900-luvun alussa lähteneet Juho Nikolai (1889-1967) ja Emma (Salo) Wintturi (1894-1958) kuvattuna Fitchburgissa, Massachusettsissa, jonne moni keskipohjalainen muutti. Heidän poikansa Mauri (Maurice) Päiviö Wintturi taisteli toisessa maailmansodassa Normandian maihinnousussa, Omaha Beachilla ja palasi kotikaupunkiinsa Amerikkaan ehjin nahoin.

Kiitämme myös Toholammin hankkeen puolesta henkilöitä, jotka ovat avanneet meille kotiarkistonsa ja jakaneet lähisukulaistensa tarinoita kanssamme. Toivomme, että kaikki tuntevat olonsa tervetulleeksi mukaan toimintaan. Siirtolaisuus on keskipohjalaisten yhteistä historiaa!

Heinäkuussa suurkeräys Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla

Niin Kaustisen kuin Toholammin hankkeiden kanssa odotetaan innolla Kaustisen kansanmusiikkijuhlia, sillä festivaalit ovat tänä vuonna siirtolaisesta ja keskipohjalainen siirtolaisuustutkimus saa oman ständinsä festivaalialueelta – projektien työntekijät toivottavat esimerkiksi Amerikkaan lähteneistä sukulaisistaan tietävät kertomaan tai vinkkaamaan lisää tietoa, kun suunta käy festivaaleille.

Teksti: Laura Viitanen (Toholampi) ja Antti Kautonen (Kaustinen)

Molemmat hankkeet ovat saaneet Leader-rahoitusta Pirityiset ry:ltä

Pirityisten rahoittamien hankkeiden lisäksi siirtolaisuus on ajankohtainen aihe myös Keski-Pohjanmaan Kulttuuriliiton ja Keski-Pohjanmaan liiton yhteistyössä perustamassa Keski-Pohjanmaan siirtolaisuushankkeessa. Lisätietoa aiheesta: www.keskipohjanmaansiirtolaisuus.wordpress.com

Kannukseen yli 265 500 euroa Leader-rahoitusta vuonna 2024

Ohjelmakauden 2023–2027 rahoitushaut avautuivat kesällä 2023 ja sen jälkeen hankehakemuksia on saapunut varsin runsaasti ja tasaisesti. Rieska-Leaderin hallitus käsittelee hakemuksia kuukausittain, ja monet hankkeet ovat saaneet myönteisen rahoituspäätöksen.

Vuonna 2024 Kannukseen myönnettiin yleishyödyllisille hankkeille Leader-tukea yhteensä 265 607 euroa, jakaantuen yhdeksälle eri hankkeelle. Mukana on kaksi investointihanketta, yritysryhmähanke, kehittämishanke ja viisi pienhanketta, joka on uusi rahoitusmuoto yhdistyksille.

Näiden lisäksi 16 kannuslaista yritystä sai Leader-yritysrahoitusta, ja viisi yritystä hyödynsi Bisnes-Leader-tukea.

Pienhanketuki yhdistyksille

Yhdistykset, seurat ja muut yhteisöt voivat nyt hakea pienhanketukea yhteisiin hankintoihin ja kehittämistoimiin. Pienhankkeen kokonaiskustannukset voivat olla enintään 8 000 euroa, ja pienin myönnettävä tuen määrä on 1000 euroa. Tuki maksetaan tuotosperusteisesti ilman erillistä tositteiden esittämistä. Tukiprosentti on 75 % investoinneissa tai 80 % kehittämistoimissa.

Hakemukset täytetään Hyrrässä ja ne käsitellään hankekokouksissa –

ajankohdat löydät verkkosivujemme ajankohtaisista.

Jos sinulla on hankeidea tai rahoitustarve, ota rohkeasti yhteyttä henkilökuntaamme jo ennen hakemuksen jättämistä – autamme mielellämme!

Eskolaan uusi lähiliikuntapuisto Leader-tuen avulla

Yksi vuonna 2024 myönnetty Leader-tuki mahdollistaa lähiliikuntapuiston rakentamisen Kannuksen Eskolaan. Hankkeen toteuttaa **Eskolan Eskot ry**, joka kunnostaa aiemmin urheilukenttänä toimineen alueen lähiliikuntapuistoksi.

Hankkeessa kunnostetaan vanha jääkiekkokaukalo ja pallokenttä. Jääkiekkokaukalo puretaan väliaikaisesti, sen pohja tiivistetään ja asfaltoidaan. Tämän jälkeen kaukalo kootaan takaisin ja päätyihin asennetaan koripallotelineet. Näin kaukaloa voidaan hyödyntää monipuolisesti ympäri vuoden. Myös pallokentän pohja kunnostetaan ja sen päälle asennetaan uusi hiekkatekonurmi.

– Tekonurmen asennus on tulossa keväällä tai alkukesästä. Viime syksynä tehtiin suurin osa pohjatöistä sekä asfaltoitiin kaukalo. Asfaltointi sattui hyvään saumaan, kun Peab oli lähistöllä urakoimassa. Talvella kaukalon jäädyttäminen luistinkentäk-

si oli asfalttipohjalle huomattavasti helpompaa, kun vesi ei ”karannut” kaukalosta niin kuin ennen, **Armi Niskanen** Eskolan Eskoista kertoo.

Erityisesti lapset ja nuoret tarvitsevat lähiliikunta-alueita, joka mahdollistaa liikunnan omatoimisen harrastamisen. Uusi lähiliikunta-alue palvelee Eskolan kylän asukkaita – etenkin lapsia ja nuoria – ja edistää asuinyhteisön hyvinvointia.

– Kaukalossa on luistelu tänä talvena enemmän kuin vuosiin. Kaukalon jään hoito ja huolto vaatii kuitenkin edelleen melko paljon työtä, mutta meillä täällä Eskolan kylässä on tunnetusti tehty aina paljon taitoja ja on saatu todella paljon apua parilta kyläläiseltä kaukalon hoidosta, Niskanen sanoo.

Eskolan Eskot ry, kylän oma urheiluseura, edistää liikunnallista elämäntapaa ja on aktiivisesti mukana myös Eskolan tapahtumissa.

Yleishyödyllisen investointihankkeen kokonaiskustannusarvio on 54 800 euroa, josta Leader-tuen osuus on 75 % eli 41 100 euroa. Korkeampi tukiprosentti on mahdollinen investointihankkeille, jotka kohdistuvat lapsiin ja nuoriin.

Rieska Leader

Kuvassa Eskolan luistelukaukalon pohjan asfaltointia.

Myyntikojuja Kannukseen

Kannuksessa Mäkiraonmäellä pidetään vuosittain useita kesätapahtumia ja joulutoreja, joissa alueelliset yksityisyrittäjät ja myyjät ovat mukana myymässä erilaisia tuotteitaan. Kauppiaat ovat pitäneet Mäkiraonmäkeä erityisen hyvänä toimintapaikkana hienon kulttuuriympäristön ja helpon saavutettavuuden ansiosta, jonka takia mielellään tulisivat sinne. Haasteeksi oli osoittautunut kunnollisten myyntikojujen puute, jotta voisimme tarjota heille asialliset puitteet.

Mäkiraonmäen vakituiset toimijat Kannus-Seura ry, Lestijokilaakson Taideyhdistys ry ja Tokoi-Seura ry lähdimme yhteistyössä KPedu Kannuksen oppilaitoksen kanssa kehittämään myyntikojun prototyyppiä, joka palvelisi eri tapahtumissa. Koulun teknisen työn opettaja **Toni Katajalaakso** innostui asiasta ja kävi mäellä tutustumassa ympäristöön sekä rakennuksiin ja suunnitteli niiden pohjalta myyntikojun, joka oppilastyönä valmistettiin. Kojut ovat tarpeen mukaan siirrettävissä, harkaittoisia, lukittavia ja myyntitiski suljettavissa. Kojut päällystettiin Mäkiraonmäen perinteisellä lautatyypillä, jonka höyläys paikallisen yrittäjän **Jari Peltö-Arvon** toimesta noudatti alueen talojen vuorilautamallia. Ne maalattiin itse keitetyllä punamultamaalilla ja nurkkalaudat perinteisesti valkoisella. Koulun oppilaat saivat näin hyvää oppia kestävän pienrakenteen valmistamisesta ja me toimijat saimme kojujen valmistuskustannukset työn osalta hyvin edulliseksi.

Kannus-Seura ry toimii tässä hankkijana ja omarahoitusosuus kateetaan em. toimijoiden sekä eri tahojen myöntämien avustusten avulla, joista saatiin sitovat lupaukset noin kymmeneltä järjestöltä tai yritykseltä.

Kojut sijoitetaan mäelle kulkuväylien varteen eri paikkoihin niin, että ne sopeutuvat alueen rakennuskantaan täydentäen muodollaan ja väriyksellään historiallista kokonaisuutta. Maakuntamuseo sai selvityksen mäelle sijoitettavista myyntikojuista, eikä tarkastuksessa noussut esteitä hankkeen toteutukselle. Maa-alueen omistajana Kannuksen kaupunki myönsi luvat kojujen sijoittamiseen karttapohjamerkintöjen mukaisesti.

Hyödynsaajina ovat ennen kaikkea alueelliset pienyrittäjät, myyjät ja kauppiaat, jotka voivat turvallisesti ja käytännöllisesti hoitaa eri tilaisuuksissa tapahtuvan myyntityön riippumatta sään vaihteluista. Ensimmäinen koju testattiin jo joulumarkkinoilla 2024 ja loput tuodaan Mäkiraonmäelle toukokuussa 2025.

*Eero Hanni, pj
Kannus-Seura ry*

" Kauppiaat ovat pitäneet Mäkiraonmäkeä erityisen hyvänä toimintapaikkana hienon kulttuuriympäristön ja helpon saavutettavuuden ansiosta, jonka takia mielellään tulisivat sinne.



No 1. Ollikkalassa ja mäellä paikallaan.



Digieriarvoisuus jakaa voittajiin ja häviäjiin

Sähköinen asiointi ei ole kaikkien ulottuvilla. Yhteyksien saatavuus, liikennejärjestelyt, osaaminen, fyysinen toimintakyky, lain asettamat rajoitteet ja varallisuus ovat tekijöitä, jotka voivat jättää suuren osan väestöstä vaille palveluita, joiden pitäisi kuulua meille kaikille.

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyshuollon Marita Loukainen juoksutti keskustelua digieriarvoisuudesta. Kuva: Miia Tiilikainen

" Maaseudulla yhteydet ja palvelut ovat heikommin saatavissa ja väestö on iäkkäämpää. Digitaalisuuden kolkassa pysyminen olisi kuitenkin tärkeä osa maaseudun elinvoimaa.

Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa järjestetyssä tilaisuudessa 26.3. keskusteltiin digieriarvoisudesta ja siihen johtavista tekijöistä, mutta myös mahdollisista ratkaisusta ongelmaan. Tilaisuuden vetäjinä toimivat tutkijat **Niina Rantamäki ja Mari Kattilakoski** MaaseutuDIGI-hankkeesta ja puheenvuoro saatiin myös Soiten digitukihankkeen **Aija Kaunistolta**. Erikoisvieraina tilaisuudessa olivat kehittämisyhdistys Mansikka ry:n **Seija Korhonen ja Elina Huerta**, jotka esittelivät menestyksestä Henkkarit kaikille -kampanjaansa. Itse tapahtuman järjestivät Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen ja Itä-Suomen yliopiston MaaseutuDIGI-hanke, Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysturvayhdistys ja Keskipohjalaiset Kylät ry.

MaaseutuDIGI-hanke pureutui digisyrjäytymisen juurisyihin

Niina Rantamäki esitteli keskustelutilaisuudessa maaliskuun lopussa päättyneen MaaseutuDIGI-tutkimushankkeen tuloksia. Kun ihminen ei osaa, pysty tai halua käyttää digitaalisia laitteita, hän ajautuu vääjäämättä tärkeiden toimintojen ulkopuolelle. Nopeasti digitalisoituneessa yhteiskunnassa ei ole otettu huomioon näitä henkilöitä. Digisyrjäytymisen juurisyitä löytyvät tutkimuksen mukaan kolmesta eri tekijästä: tavasta, jolla digipalveluita kehitetään (tapahtuu ylhäältä

alaspäin), digipalveluihin pääsyn kynnyksestä (yhteydet, välineet ja digitaidot) sekä digitukeen liittyvistä epävarmuuksista (kuka järjestää, mistä löytyy). Maaseudulla yhteydet ja palvelut ovat heikommin saatavissa ja väestö on iäkkäämpää. Digitaalisuuden kolkassa pysyminen olisi kuitenkin tärkeä osa maaseudun elinvoimaa.

Henkilöllisyystodistus ei ole helppo juttu

Lukuisilta pieniltä paikkakunnilta puuttuu valokuvausliike, poliisilaitos ja julkinen liikennekin, joten henkilöllisyystodistuksen saaminen on hyvin vaikeaa ilman omaa kulkuneuvoa tai ulkoista apua. Yllättävä tieto on, että 1,1 miljoonaa suomalaista on parhaillaan ilman voimassa olevaa virallista henkilöllisyystodistusta. Vuoden 2024 digitukiteko -palkinnon saaneessa kehittämisyhdistys Mansikka ry:n Henkkarit kaikille -kampanjassa järjestettiin henkilöllisyystodistusta varten tarvittava valokuvaus ja kyyti poliisilaitokselle niille henkilöille, joilla ei ollut muutoin pääsyä kyseisten palveluiden pariin. Kampanja toteutettiin Vesannolla,

Tuusniemessä ja Tervossa ja se on toisinnettavissa myös muualle. Eri puolella Suomea on oltu kiinnostuneita vastaavan kampanjan järjestämisestä. Itse ongelmaa hankkeilla ei ratkaista, mutta tilannetta voidaan helpottaa.

Digieriarvoisuus on kasvava ongelma niin kauan, että siihen tartutaan jokaisella tasolla viranomaisista ja palveluiden kehittäjistä käyttäjiin. Sekin kannattaa muistaa, ettei digitaalisilla palveluilla voi koskaan täysin korvata perinteisiä palveluita – jo varautumisen ja yleisen turvallisuuden näkökulmasta.

Kirjoittaja: Miia Tiilikainen, Keskipohjalaiset Kylät ry

Lähteet:

Niina Rantamäki: Digisyrjäytyminen ja sen juurisyitä, Power Point -esitys 25.3.2025

Seija Korhonen ja Elina Huerta: Kobaamisista opittua – ruohonjuuritason havaintoja digisyrjäytymisestä, Power Point -esitys 25.3.2025

MaaseutuDIGI Keski-Pohjanmaa Padlet-lomake 25.3.2025

Ideoita digitaalisen tasa-arvon parantamiseksi

Digieriarvoisuus -tapahtuman keskusteluosiossa puitiin haastavaa aihetta. Tässä vain muutama poiminto niistä asioista, joilla ongelmaan voisi tarttua:

- Toiminnan jatkuvuus hankkeiden jälkeen
- Digipalveluiden kehittäminen loppukäyttäjän edellä
- Digituen antajien saaman palautteen välittäminen palveluiden kehittäjille
- Digiosallisuus puheeksi asiakkaiden kanssa
- Eri toimijoiden keskinäinen koordinaatio
- Digiverohelpotus tai avustus laitteiden hankintaan
- Fyysiset pisteet, joilla mahdollisuus palveluiden käyttöön opastetusti

MaaseutuDIGI-hanke keräsi talteen keskustelun antimet ja välittää ne tutkimustulostensa mukana päättävälle taholle.



Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite tarjoaa apua digiasiointiin

Soite haluaa panostaa asukkaidensa digitukeen varmistaakseen, että kaikki halukkaat pystyvät hyödyntämään digipalveluita sosiaali- ja terveydenhuollon asiointiin. Terve Suomi -tutkimuksen mukaan vuonna 2022 83,4 % alueen asukkaista koki haasteita ja esteitä digipalveluiden käytössä. Soiten tavoitteena on nostaa digitaalisen asioinnin osuus yli 35 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä, tällä hetkellä osuus on vain noin 5 %. Digitukea siis kovasti kaivataan!

Digitukea on kehitetty Keski-Pohjanmaan Kestävän kasvun -hankkeessa, Asukkaiden digituki ja digisyrjäytymisen ennaltaehkäisy

-osaprojektissa vuosina 2023–2025. Soite tarjoaa asukkailleen tällä hetkellä hyvin erilaisia digituen ratkaisuja - ja lisää on kehitteillä.

Henkilökohtaista digiopastusta on tarjolla Halsuan, Toholammin ja Vetelin kunnantaloilla sijaitsevilla digipalvelupisteillä. Kokkolassa Kompassin Digimyyrät tarjoavat digiopastusta Koivutuvan digipalvelupisteellä sekä tekevät kanta-Kokolan alueella kotikäyntejä korvausta vastaan. Jokaisessa keskipohjalaisessa kunnassa toimii eläkejärjestöjen digivertaisohjaajia eli eSenioreita, jotka tarjoavat digiopastusta joko kirjastoissa, kunnantaloilla tai digipalvelupisteillä.

”

Terve Suomi -tutkimuksen mukaan vuonna 2022 83,4 % alueen asukkaista koki haasteita ja esteitä digipalveluiden käytössä.

Edellä mainittujen lisäksi Soiten digituki järjestää Tartu Digiin! -tapahtumia sekä jalkautuu kutsusta erilaisiin erityisryhmiin ja järjestöjen tilaisuuksiin, jolloin on mahdollisuus tuetusti tutustua DigiSoiten palveluihin. Tukea Soiten digipalveluiden käyttöön tarjoavat Soiten omat ammattilaiset asiakaskontaktien yhteydessä. Etädigitukeakin saa puhelimitse sekä Sointu-chatbotin ja eri chatkanavien kautta. Asukkaille suunnattu digi-tukisivusto on parhaillaan työn alla, josta löytyy jatkossa ohjeita digipalveluiden käyttöön sekä tietoa alueellista ja valtakunnallisista digitukipalveluista.

Digitukipalvelut ovat maksuttomia ja ajanvarauksettomia palveluita. Ne on suunnattu kaikille, jotka kokevat epävarmuutta laitteiden käytössä tai digiasioinnissa. Digipalvelupisteistä hyötyvät erityisesti he, jotka eivät omista digilaitteita tai eivät pääse internettiin. Lisää tietoa löydät osoitteesta: soite.fi/digisoite.

Tartuhan sinäkin digiin!

Aija Kaunisto, hanketyöntekijä



Yhteiskuntatieteellinen maaseutututkimus kylien kehittämisen tukena

Yhteiskunnallisessa keskustelussa tarvitaan moniäänisyyttä. Tutkimus on yksi toimija, joka tarjoaa tähän oman erityisen näkökulmansa. Se tuottaa päätöksenteon tueksi ajankohtaista ja luotettavaa tietoa. Lisäksi tutkimuksen kautta voidaan nostaa esiin asioita ja näkökulmia, jotka muutoin tulisivat sivuutetuiksi. Nämä ovat myös asioita, joita yhteiskunnallinen maaseutututkimus tavoittelee.

Yhteiskuntatieteellinen tutkimus heijastelee aina kulloistakin tilaa ja aikaa. Maaseutututkimuksessa pyrkimyksenä on ymmärtää maaseudulla tapahtuvia muutoksia, tuottaa tietoa siitä, millaisia vaikutuksia näillä on paikallisiin yhteisöihin ja niiden ympäristöön sekä nostaa esiin erilaisia ratkaisumalleja, joita maaseutuyhteisöt ovat kehittäneet vastauksena yhteiskunnallisiin muutoksiin.

Maaseutututkimuksen juuret ovat 1970-luvun kylätutkimuksessa. Se sai alkunsa vastareaktionä 1960-luvun maaltapakoon, jonka seurauksena monet näkivät maaseudun tilanteen ja tulevaisuuden varsin synkkänä. Kylätutkimus kuitenkin osoitti, että yhteisöllisyydellä ja paikallisella aktiivisuudella voidaan parantaa kylien elinvoimaisuutta sekä vahvistaa asukkaiden hyvinvointia. Näin maaseutututkimus loi osaltaan perustaa nykyiselle kylätoiminnalle ja maaseudun kehittämiselle Suomessa.

Tänä päivänä kiinnostuksen kohteena olevia maaseutututkimuksen teemoja ovat muun muassa maaseudun elinkeinot ja yrittäjyys, maaseudun palvelut, maaseutuasuminen, kansalaistoiminta sekä luonnonvarojen käyttö. Kestävyyssiirtymään liittyvät kysymykset kuten tulevaisuuden ruokajärjestelmä ja energiamurros ovat puolestaan lähentäneet uudella tavoin maaseutututkimuksen ja perinteisen maatalous- ja metsätieteellisen tutkimuksen välisiä yhteyksiä.

Tutkimuksessa kiinnostuksen kohteena olevia asioita ja ilmiöitä voidaan lähestyä monin eri tavoin. Tilastoista voidaan päätellä esimerkiksi se, mitkä ovat kylien pääasialliset elinkeinot tai miten maaseudun asukkaiden terveys ja elämänlaatu vertautuvat muihin alueisiin. Tilastotiedon rinnalla ja sen tueksi tarvitaan kuitenkin myös yksityiskohdille sekä ihmisten kokemuksille herkempiä laadullista tietoa. Haastattelujen, havainnoin tai vaikkapa erilaisten kirjallisten materiaalien pohjalta voidaan etsiä vastauksia muun muassa siihen, mitkä tekijät vaikuttavat maaseutukylissä asuvien ihmisten elämänlaatuun tai mitkä ovat suurimmat haasteet ja mahdollisuudet kylän kehitykselle tulevaisuudessa.

Tieteellisen tutkimuksen tehtävänä ei kuitenkaan ole vain selittää tai ymmärtää maailmaa, vaan olla myös itse osa muutosta. Suomalainen maaseutututkimus on luonteeltaan mitä suurimmissa määrin käytännönläheistä. Sitä tehdään kiinteässä yhteistyössä paikallisten asukkaiden ja kehittäjien kanssa. Parhaimmillaan tutkimus ja kehittäminen tukevat ja ruokkivat toisiaan; se on ajatusten ja ideoiden vaihtamista, näköalojen laajentamista ja uusien avaamista, erilaisten toimintamallien kehittämistä ja kokeilemista sekä yhdessä toimimista ja vaikuttamista.

Maaseudun kehittäjien ja asukkaiden tavoin maaseutututkimuksen tavoite on elinvoimainen maaseutu. Erilaisia asiantuntijuuksia, osaamisia ja voimavaroja yhdistäen tätä tavoitetta on mahdollista tehdä todeksi askel kerrallaan.

*Maaseutututkijat,
Niina Rantamäki, Jyväskylän yliopisto,
Kokkolan yliopistokeskus Chydenius ja
Mari Kattilakoski, Itä-Suomen yliopisto,
Karjalan tutkimuslaitos.*



Hyvä elämä tuo elinvoimaa

Elinvoimainen maakunta tarvitsee elävää maaseutua ja vireitä kaupunkeja. Niitä molempia. Centrian vastuualue elää positiivisen rakennemuutoksen aalloilla. Täällä on paljon mahdollisuuksia, paljon potentiaalia ja investointiodotuksia. Ja paljon mahdollisuuksia hyvään elämään.

Haluan katsoa pidemmälle. Pohtia sitä, mitä tuo potentiaali ja sen mahdollistaminen voisi tarkoittaa? Nämä asiat ovat yhteydessä toisiinsa. Hyvä elämä mahdollistaa osaajien kiinnittymisen alueelle. Ja kun alueella on osaajia, investoinnit uskalletaan toteuttaa.

Siksi yritän sanoittaa hyvää elämää ja elinvoimaa. Mitä elinvoima oikein tarkoittaa? Kielitoimiston sanakirjan mukaan elinvoima tarkoittaa elinkykyä, elinvoimaisuutta, vireyttä, vitalisuutta.

Erilaisten ihmisten ja alueiden sujuva yhteistyö ja vuorovaikutus ovat varmasti elinvoiman osatekijöitä, sen edellytyksiä. Se, että kylänraitti on vilkas ja väki viihtyy, on hyvän elämän perusehtoja. Ihmisen hyvinvoinnille on tärkeää, että hän voi valita, miten elää. Tämä valinnanvapaus on olennaista meille suomalaisille.

Hyviä asioita syntyy, kun ihmisillä on mielekästä työtä, kulttuuria, palveluita, mahdollisuuksia kehittää itseään ja viettää rentouttavaa vapaa-aikaa. Viihtyä vaikkapa luonnossa. Sieltä sitä vireyttä löytyy. Osaaminen, se että ihminen on hyvä jossakin ja hän itse sekä muut arvostavat hänen tekemistään, on varmasti osa elinkykyä. Vitalisuutta.

Suomalaiset arvioivat jo kahdeksannen kerran peräkkäin elävänsä maailman onnellisemmassa maassa.

Ehkäpä hyvän, onnellisen elämän ajatus tiivistyy juuri vapauteen valita. Vapauteen valita oma ympäristönsä, tapansa elää, olla ja vaikuttaa. On tärkeää, että elävä kylä on mahdollinen valita.

Hyvä kokonaisuus, se hyvä elämä, on monenlaisten mahdollisuuksien kokonaisuus, summa. Eri elämänti-

lanteissa hyvän määrittely voi myös muuttua. Se elää ajassa ja ihmisen erilaisissa tilanteissa.

Nämä asiat ovat meille centrialaisille tärkeitä. Haluamme, että meidän opiskelijamme, henkilökuntamme ja yhteistyökumppanimme voivat elää itsensä näköistä ja oloista elämää. Meidänkin työssämme se paras ja vaikuttavin tulos syntyy hyvinvoivien ihmisten työstä.

Centria on alueen ihmisten, yhteisöjen, elinkeinojen asialla. Siksi meille on tärkeää, että alueen ihmiset voivat elää omanlaistaan elämää. Täällä se tuntuu olevan mahdollista.

Centria tavoittelee alueen elinvoiman parantamista. Haluamme olla hyvä kumppani siinä kehittämis- ja rakentamistyössä, joka on monen tekijän ja monen toimijan, yhteistyön tulos.

"Ehkäpä hyvän, onnellisen elämän ajatus tiivistyy juuri vapauteen valita. Vapauteen valita oma ympäristönsä, tapansa elää, olla ja vaikuttaa. On tärkeää, että elävä kylä on mahdollinen valita.

centria
ammattikorkeakoulu

Sanomme strategiassamme haluavamme lähemmäs aluetta ja työelämää. Se on tärkeää siksi, että vain tiiviissä yhteydessä alueen toimijoihin voimme ymmärtää alueen ihmisten, yritysten, organisaatioiden tai kulttuurin arkea ja tarpeita. Siksi me pyrimme myös olemaan helposti lähestyttäviä ja luotettavia.

Osaamisen ja oppimisen mahdollistaminen, eli laadukas koulutus sekä vahva tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminta ovat Centrian perustehtäviä. Näitä asioita varten meidän pitää ymmärtää aluetamme ja sen ihmisiä niin hyvin kuin mahdollista. Ja katsoa tulevaan.

Tavoitteenamme on ennakoida mitä tarpeita ja haasteita tulevaisuus monine muutoksineen tuo alueelle. Kun siinä onnistumme, voimme paremmin myös vastata niihin. Tulevaisuus tehdään yhdessä.

Tapio Huttula
Centria-ammattikorkeakoulun rehtori



Vireyttä luonnosta.
kuva: Krista Järvelä



Norrnäs utsågs till Årets by i Österbotten 2024 och premierades i juli vid Verkan i Norrnäs på Skärgårdsdagen. Foto: Josefine Silfver-Majors.

Aktion Österbotten 30 år

I vår avlånga kustregion är det Aktion Österbotten r.f. som fungerar som utvecklingsmotor och samarbetsorganisation i regionens 13 tvåspråkiga kommuner samt i Karleby i Mellersta-Österbotten. Numera består organisationen av Leader-verksamhet, byaverksamhet och en fiskeaktionsgrupp (KAG) men har under årens lopp sett aningen annorlunda ut.

Aktion Österbotten r.f. firar i år nämligen 30 år som organisation och hette fram till 2009 Studiefrämjandet i Österbotten r.f. då föreningen gick samman med Svenska Österbottens Byar r.f. och bytte då namn till Aktion Österbotten r.f. Leader-verksamheten fanns redan i mitten av 1990-talet, närmare bestämt sedan 1996, vilket betyder att det är Leaders tur nästa år att fira 30 år. Vår förening påbörjade KAG-verksamheten 2008 och byaverksamheten 2009.

Vår byaverksamhet leds av ett byautskott och ett byaombud vars målsättning är att fungera som koordinator för byar och föreningar. Årligen utser vi i samråd med Österbottens förbund Årets by i Österbotten. Den första byn utsågs 2001 och byar har sedan dess haft möjlighet att nomineras för att delta i tävlingen. Förutom Årets by utser vi även Årets lokalaktör, Årets landsbygdsansikte och Årets unga lokalaktör med initiativ från Finlands Byar rf.

Tack vare evenemangen Öppna byars dag och Öppna julbyar ger Finlands Byar r.f. byar och föreningar runt om i Finland utmärkta möjligheter att synliggöras nationellt. Dessa evenemang har aktivt intresserat aktörer i Österbotten för att medverka, både med fysiska och digitala evenemang.

Förutom att vi medverkar i Finlands Byars evenemang och kampanjer, så är byaverksamheten ofta också delaktiga i någon form av projekt för landsbygdsutveckling. Senast hade vi ett projekt som resulterade i en portal som webbsida och som mobilapplikation där sevärda platser synliggörs. Tanken är att portalen – vid namn SE Österbotten – ska fungera som en form av guide som lokalinvanare, turister och andra intresserade ska kunna använda sig av för att upptäcka regionen. Under början av 2020-talet lanserade vi Byabingo där grundtanken är att besökare ska logga koder som finns utplacerade på dom platser som medverkar. Med tillräckligt många koder loggade är man med i utlottning av vinster. I och med SE Österbotten finns nuförtiden Byabingo och SE Österbotten under en och samma plattform.

Österbottens byar synliggörs också med hjälp av Månadens by där byar ombeds fylla i ett så kallat Byakort som är ett formulär med frågor som relaterar till byainformation. Förut

var Månadens by en artikelserie där byar själva fritt fick skriva en text om sin by men tack vare byakortet ser presentationerna nu mera helhetliga ut.

Aktion Österbotten jobbar aktivt för ett klimatsmart, inkluderande och hållbart Österbotten och med sin personalstyrka på 10 personer, en styrelse, två utskott och flera andra på olika sätt aktiva aktörer, hjälps vi tillsammans åt för att uppnå våra visioner om en levande, aktiv och trygg landsbygd.

*Frida Dahlin,
Byaombud på Aktion Österbotten r.f.*

SE Österbotten – en guide för regionens sevärdheter. Illustratör: Jonna Skarpman.





Tiedotuslehti 2025

Keskipohtolaiset Kylät tiedotuslehti valmistuu vuosittain aktiivisten kylien, sekä hanke- ja yhdistystoimijoiden kirjoituksilla ja toiminnalla.

Kiitämme kaikkia jotka olette toimittaneet lehtemme materiaalia! Ilman Teitä lehtemme ei olisi valmistunut.

paino: KTMP Group Oy, Singsby

Toimitus ja sivunvalmistus: Miia Tiilikainen (juttuvastava), Päivi Paananen (taitto), Krista Järvelä, Kati Hyvönen, Mari Rannila ja Erkki Kuusmin

Palaute: lehti@kpkylat.fi

Kannen kuva: Satu Järvenpää



Miltä kylältä

Sivun 1 Kyläpallot ylhäältä alas:

Vintturin ja Tastulan kylätalo
(**Satu Järvenpää**)

Tunkkarin taidekartano
(**Krista Järvelä**)

Perhon kirkonkylä
(**Jasmin Alanko**)

Syväjärvä, Jylhä
(**Krista Järvelä**)

Kälviän kirkonkylän koulu
(**Jukka Mansikkamäki**)

Salonkylän NS talo
(**Krista Järvelä**)

Yhdistyksesi ansaitsee tulla huomatuksi – lue miten!

Yhdistyksissä tehdään valtava määrä merkittävää työtä. Yhdistykset tuottavat harrastusmahdollisuuksia, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia niin omille aktiivitoimijoilleen kuin toimintaan osallistuville. Yhdistysten tekemän työn saattaminen näkyväksi on tärkeä menestystekijä. Yhdistys tarvitsee näkyvyyttä saadakseen uusia ihmisiä mukaan toimintaan, löytääkseen yhteistyökumppaneita, osallistujia tapahtumiin sekä ollakseen rahoittajille houkutteleva rahoituskohde. Tässä kolme vinkkiä, mitä sinunkin yhdistyksesi tulisi tehdä näkyvyyden takaamiseksi:

1. Verkostoidu ja ole mukana tapahtumissa

Kosti ry:llä on monia verkostoja ja tapahtumia, joissa pääset esille, löydät yhteistyötahoja ja voit ideoida uutta mukavassa ja luovassa seurassa. Tapahtumissa kohtaat ihmisiä, jotka voivat olla kiinnostuneita yhdistyksesi toiminnasta. Liity Koston innostavaan joukkoon jo tänään!

2. Näy sähköisessä mediassa

Sähköisiä kanavia on valtavasti ja kaikkialle ei kukaan ehdi olla aktiivinen. Valitse ne kanavat missä sinun yhdistyksesi kohderyhmä on. Tee mielenkiintoista sisältöä säännöllisesti sinne, missä tavoittelemasi ihmiset ovat. Ole vähintään lähellä:fi:ssä – siellä jokainen aktiivinen yhdistys on.

3. Kehity ja pysy ajassa

Kehitä yhdistystoimintaasi, opi uutta ja pysy ajassa. Uskalla tutustua uusiin asioihin ja ilmiöihin. Ole utelias, ole rohkea, ole ennakkoluuloton. Me Kosti ry:llä pyrimme koko ajan löytämään uusia keinoja palvella yhdistyksiä entistä paremmin. Uusimpana uutisstudiotointia, jonka avulla nostamme yhdistysten näkyvyyden uusiin sfääreihin!



Tulemme mielellämme käymään sinunkin yhdistyksessäsi! Kuulimme mielellämme, mikä sinun yhdistyksessäsi sujuu hyvin ja mikä haastaa. Yhdessä voimme löytää ratkaisuja ja uusia toimintatapoja varmistamaan todella monipuolisen ja mahtavan yhdistystoiminnan jatkumisen Keski-Pohjanmaalla!

Kirjoittajat ovat Kosti ry:n järjestökoordinaattori Sanna Haapakangas ja järjestöpäällikkö Kati Paasila. Yhteystiedot löydät www.kostiry.fi.





Lisätietoja sivuiltamme:
www.kpkylat.fi

Instagram:
[kpkylat](https://www.instagram.com/kpkylat)

Facebook:
[facebook.com/kpkylat](https://www.facebook.com/kpkylat)

Ota yhteyttä kyläasiamieheen:
miia.tiilikainen@gmail.com
p. 044 5162240